

2 / 2011 - Vapaa-ajattelijain liitto ry

Vapaa Ajatteliija

**Maailmanloppu tulee,
oletko valmis?**

Quetzalcoatl tulee, oletko valmis?

Vuosi 2012 on uusin tulokas pitkään sarjaan ennustettuja maailmanloppuja. 20.12.2012 on aika jälleen realisoida omaisuus, antaa rahat lahkon johtajalle, pukeutua valkoiseen toogaan, kiivetä vuoreen huipulle ja pinnistellä kovasti kädet taivasta kohti. Ehkäpä tällä kertaa maa rupeaakin järkkymään, taivaat aukeavat ja skeptikot saavat pitkän nenän?

Amazon-kirjakaupasta löytyy useita satoja 2012-hysteriaa lietsovia kirjoja kuten 2012 Mysteeri: Ennustuksia, profetioita ja mahdollisuuksia, 2012 Maailmanloppu: Lopun aikojen kellon tikitys, Aikamyrsky 2012: Atlantis ja Mayoijen ennustukset sekä oma suosikkini 2012: Quetzalcoatlin paluu.

Näissä sekoittuvat iloiseen soppaan maailmanloppun kanssa Mayoijen kalenteri, raamattu, Atlantis, Nostradamus, kvanttimekaniikka, globaali tietoisuus, ilmastomuutos, idän viisaus, shamanismi, Stonehenge ja viljaympyrät. Myös vuoden 2009 Hollywood-katastrofielokuva 2012 onnistui lisäämään pelkoja, koska Hollywood-elokuvat tunnustusti kuvaavat todellisuutta luotettavasti.

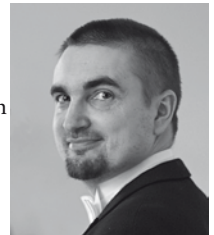
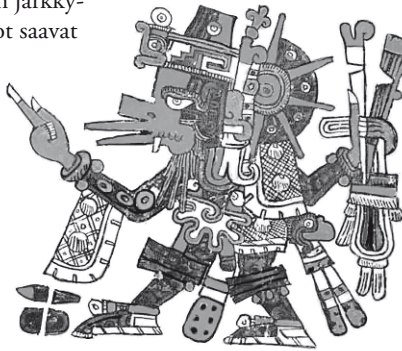
2012 hulinan juuret ovat Maya-initiaanien kalenterissa, jota käytettiin Väli-Amerikan alueella jo vuonna 500 e.a.a. Kalenterissa käytetään 5-osaisia päivimääriä: K'in on päivä, Winal on 20 päivää, Tun on 360 päivää, K'atun 7200 päivää ja B'ak'tun 144 000 päivää eli noin 394 vuotta. Kalenterin myyttinen alkuhetki, päivämäärä 0.0.0.0.0, sijaitsee oman kalenterimme vuoden 3114 e.a.a. paikkeilla. Vuoden 2012 merkitys tulee siitä että länsimaisen kalenterin päivämäärä 20.12.2012 merkitään Maya-kalenterissa "12.19.19.17.19" ja sitä seuraavana päivänä pyörähtää kalenteri uuteen B'ak'tun numeroon päivämäärällä "13.0.0.0.0". Tämä muis-

tuttaa länsimaisen kalenterin pyörähdystä päivä-määrästä 31.12.1999 päivään 1.1.2000. Eli pelkojen vakuuttava peruste on se että 13.0.0.0.0 ja 2000 ovat suuria ja pyöreitä lukuja. Kuten 2000-hysteriassa, eivät 2012-hysterikotkaan jätä

kiveäkään kääntämättä etsiessään vanhoista uskonnoista ja New Age -opeista kaikki mahdolliset vuoteen 2012 liitettävissä olevat käsitykset. Ja vaikka vuonna 2000 ei tapahtunutkaan mitään erikoista maailmanlopusta puhumattakaan, se ei ole estänyt huijareita rahastamasta herkkäuskoisia ihmisiä 2012-manialla.

Entä sitten Quetzalcoatl? Hän on Väli-Amerikan jumaltaruston

linnunsulkainen käärme-jumala, Ometecuhtlin poika ja jumalien Tlaloc, Tezcatlipoca ja Huitzilopuchtii kollega. Quetzalcoatl oli muun muassa oppimisen, tiedon ja aamutähden jumala, jona hänet tunnetaan myös nimellä Tlahuizcalpantecuhtli. Quetzalcoatl esiintyy Teotihuacan -kulttuurin kirjoituksissa jo vuoden 900 e.a.a paikkeilla, mutta siirtyi myöhemmin osaksi sekä Mayoijen että Azteekkien jumalistoa ja sai vuosisatojen aikana ihmismäisempiä piirteitä kuten kädet ja jalat. Monet Mormonit uskovat presidenttinsä John Taylorin lailla että Quetzalcoatl olikin itse asiassa Jeesus, joka tuli pistäytymään Amerikassa. Niinpä 2000-hysterian "Jeesus tulee, oletko valmis?" viittaakin ihan samaan sulka-lohikäärme-hemmoon kuin 2012-hysteria. Molempien paluu yhdessä tai erikseen lienee yhtä epätodennäköistä.

Robert "Roope" Brotherus

Tässä numerossa

Uskonnon ja omantunnon vapautta puntaroidaan Puolustusvoimissa s. 4

Eduskunnan oikeusasiamies on kehottanut Pääesikuntaa selvittämään uskonnon ja omantunnon vapauden käytännön toteuttamista ja kehittämistä Puolustusvoimissa. Asiasta on jo aiemmin käyty kanteluiden pohjalta kirjeenvaihtoa oikeusasiamiehen ja Pääesikunnan välillä.

Hartausharjoittamista puolustusvoimissa s. 6

Mitä puolustusvoimien palveluohjesääntö sanoo hartauden harjoittamisesta puolustusvoimissa?

Ateistin arkea ja juhlaa s. 7

Vapaa-ajattelijat testasivat eduskuntavaaliehdokkaita Turussa ja Helsingissä s. 8

Ateistisia tajunnan tasoja s. 11

Uskonnon opetuksen poistamista edistetään nyt elämäntutkimustiedon aseman vahvistamisella s. 12

Vapaa-ajattelijain liiton säännöissä on ilmaistu tavoite "uskonnonopetuksen poistamisesta koulussa". Esa Ylikoski pohtii, miten uskonnonopetus voitaisiin korvata etiikan opettamisella.

Näkökulma

Etiikan puolesta s. 14

Kari Pasanen

Kaksisuuntaista suvaitsevaisuutta s. 16

E.K. Virtanen

Ateismi ei ole uskonto s.17

Teuvo Kantola

Luonnollisuuden hyväksyminen vapauttaa elämään s. 18

Usko kuolemanjälkeiseen elämään voi viedä halun elää täysillä tässä ajassa.

Uutisia s. 24

Tapahtumia s. 27

Kirjat s. 28

Jäsenjärjestöt s. 29

KUVA: PUOLUSTUSVOIMAT/JARNO RIIPINEN

KUVA: TURUN VAPAA AJATTELIJAT

KUVA: MARKETTA OLLIKAINEN

Uskonnon ja omantunnon vapautta puntaroidaan Puolustusvoimissa

Esa Ylikoski

Eduskunnan oikeusasiamies on kehottanut Pääesikuntaa selvittämään uskonnon ja omantunnon vapauden käytännön toteuttamista ja kehittämistä Puolustusvoimissa. Asiasta on jo aiemmin käyty kanteluiden pohjalta kirjeenvaihtoa oikeusasiamiehen ja Pääesikunnan välillä.

Apulaisoikeusasiamies **Jussi Pajuja** pyysi 28.12.2010 tekemässään päätöksessä Pääesikuntaa toimittamaan 31.5.2011 mennessä selvityksen erityisesti Yleisen palvelusohjesäännön jumalanpalveluksia ja hartautilaisuuksia sekä kenttähartausta koskevien kohtien tulkinnasta ja tarkoituksesta sekä yleisemminkin siitä, mihin uskonnonvapautta edistäviin toimenpiteisiin hänen esittämänsä arviot ovat antaneet mahdollisesti aihetta.

Apulaisoikeusasiamies saattoi samalla Pääesikunnan tietoon käsityksensä puolustusvoimien kirkollista työtä koskevan ohjeistuksen ja käytännön nykytilasta ja erityisesti siitä, ettei perustulaisa taattua negatiivista uskonnonvapautta ole selvitysten perusteella kaikilta osin tuotu esiin riittävän selkeästi. Ohjeistus ja käytäntö olivat saadun selvityksen ja myös tarkastuksilla tehtyjen havaintojen perusteella jossain määrin tulkinnanvaraista ja epäyhtenäistä.

Tarkempaa selvitystä ei ole esitetty siitä, mitkä osat kirkollisesta työstä ovat katsottavissa perustuslain 11 §:ssä tarkoitetuksi uskonnon harjoittamiseksi. Missään kohdin ei ole nimenomaan tuotu esiin, että myös kirkkoon kuuluvilla olisi oikeus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen

Vapaa-ajattelijat vaativat täysuudistusta.

Vapaa-ajattelijain liitto hyväksyi 12. helmikuuta Puolustusvoimia koskevan kannanoton. Sen mukaan Puolustusvoimien Yleiseen palveluohjesääntöön tulee tehdä muutoksia, jotka lopettavat uskontokuntiin kuulumattomien syrjinnän ja vahvistavat uskonnon ja omantunnon vapautta niin varusmiesten kuin henkilöstönkin osalta. Esimerkiksi paraatiin tai ohimarssiin osallistumisen ehtona ei voida pitää osallistumista kenttäjumalanpalvelukseen tai uskonnollisen valatilaisuuden seuraamista.

Vapaa-ajattelijain liitto esittää samalla, että Puolustusvoimissa on aika luopua kokonaan valtion kustantamasta ”kirkollisesta työstä” Julkisen organisaation on paikallaan olla katsomuksellisesti tunnustukseton siten, että kaikkia siihen kuuluvia kohdellaan yhdenvertaisesti eikä ketään aseteta eri asemaan uskonnon, vakaumuksen tai mielipiteen vuoksi

Sotilaspastorien ja kenttäpiispan palkkaamiseen käytettävää rahaa ei pidä nähdä vain säästökohteenä, sillä resursseja tarvitaan psykologien ja sosiaalikirurgien palkkaamiseen tukemaan henkisesti varusmiehiä ja henkilöstöä palveluksessa sekä erityisesti myös traumaattisissa kriisitilanteissa. Mielenterveydellistä työtä ei tule armeijassakaan

VALA- JA VAKUUSTILAISSUUS KAARTIN JÄÄKÄRIRYKMENTISSÄ SANTAHÄMINASSA 20. ELOKUUTA 2010.
KUVA: PUOLUSTUSVOIMAT/JARNO RIIPINEN

rakentaa teologisen peruskoulutuksen saaneiden varaan, vaan nojautua todelliseen ammattitaitoon.

Liiton mielestä varusmiespalveluksessa on myös paikallaan siirtyä yhteen ja yhteiseen katsomuksellisesti neutraaliin, uskonnottomaan sotilasvakuutukseen tai -valaan, sillä nyt uskonnollinen sotilasvala ja

katsomusneutraali sotilasvakuutus erottelevat varusmiehiä täysin tarpeettomasti kahteen eri ryhmään.

Liiton edustajien on tarkoitus vielä tämän kevään aikana käydä keskustelemassa Pääesikunnassa uskonnon ja omantunnon vapauden kehittämisestä Puolustusvoimissa. ■

Hartausharjoittamista puolustusvoimissa

Esa Ylikoski

Puolustusvoimien palveluohjesääntö sisältää useita kohtia, joissa neuvotaan miten varusmiesten tulisi käyttäytyä ”virallisissa hartaustilaisuuksissa”. Esa Ylikoski on poiminut kohtia oheisesta palveluohjesäännöstä ja kommentoi niitä.

4.5 PAPPI, SOSIAALIKURAATTORI, HENKILÖSTÖTUKIRYHMÄ JA VARUSMIESTOIMIKUNTA

194: Joukko-osaston komentaja vastaa joukkonsa henkisestä hyvinvoinnista. Tässä työssä komentaja tukee henkilöstötukiryhmä, erityisesti joukko-osaston pappi, sosiaalikirjuri ja työsuojeluasiamies, sekä varusmiestoitikunta. Kaikkien esimiesten velvollisuus on edistää joukkonsa henkistä hyvinvointia.

195: Joukko-osaston pappi tarjoaa henkistä ja hengellistä tukea sitä tarvitseville. Sotilaspappi vastaa eettisen opetuksen ja kasvatuksen toteuttamisesta joukko-osastossa. Hän osallistuu psykososiaalisen tuen antamiseen joukko-osaston henkilöstötukiryhmässä.

Tässä yhteydessä tulisi Yleisessä palveluohjesäännössä käsitellä oikeutta olla osallistumatta ”kirkolliseen työhön”. Tulisi myös määritellä, kuka vastaa uskonnottomien eettisestä opetuksesta ja kasvatuksesta. Sosiaalikirjurin asemaa ja koulutusta siinä tulisi ilmeisesti vahvistaa.

KENTTÄHARTAUUS

414: Katselmuksen jälkeen pidettävässä kenttähartauksessa on yleensä hymni, rukoukseen soitto, papin puhe ja rukous, virsi sekä rukouksen päätössoitto. Paraatin komentaja komentaa rukoukseen soiton jälkeen ”LAKKI – PÄÄSTÄ, LEPO”. Kehotussanalla ”RUKOILKAAMME” tehdään rukousasento ja päätössanalla ”AAMEN” tehdään lepo. Paraatin komentaja komentaa rukouksen päätössoiton jälkeen ”LAKKI – PÄÄHÄN, LEPO”.

415: Evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon kuulumattomilla on oikeus osallistua paraatikatselemukseen kuuluvaan kenttähartauteen ja he tekevät ”RUKOILKAAMME” kehotussanalla asennon. Osallistuessaan kenttähartauteen he menettelevät Sulkeisjärjestysohjesäännön mukaisesti Jos he eivät kenttähartauden vuoksi voi osallistua paraatikatselemukseen, heille järjestetään muuta palvelusta.

Evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon kuulumattomilla tulee olla oikeus osallistua paraatikatselemukseen ilman että siihen kuuluu kenttähartautta. Kohta ”Jos he eivät kenttähartauden vuoksi voi osallistua paraatikatselemukseen, heille järjestetään muuta palvelusta.” on voimakkaasti syrjivä ja ristiriidassa kohdan 77 kanssa uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen osalta.

Perustuslain mukaan kirkkoon kuuluvienkaan ei ole pakko osallistua uskonnon harjoittamiseen, mutta armeija ja Yleinen palveluohjesääntö ei mitenkään kunnioita ja tuo esiin tätä oikeutta.

9.2 SOTILASVALAN VANNOMINEN JA SOTILASVAKUUTUKSEN ANTAMINEN

429: Ennen sotilasvalan vannomista tai sotilasvakuutuksen antamista asevelvollisille on selvítettävä sotilaan velvollisuuksia ja oikeuksia sekä opetettava heidät ymmärtämään valan ja vakuutuksen merkitys ja ero.

Tässä ohjesäännössä voisi lyhyesti luonnehtia sotilasvakuutuksen ja sotilasvalan eroa toteamalla, että sotilasvakuutus on uskonnoton ja sotilasvala on uskonnollinen (kristillinen). Merkinä yhdenvertaisesta asemasta voisi pitää vaihtoehtojen esittämistä aakkosjärjestyksessä. Valan nostaminen vakuutuksen edelle on merkki tosiasiallisesta valan suosimisesta ja vakuutuksen syrjimisestä.

SOTILASVAKUUTUS

443: Sotilasvakuutuksen antavat ne alokkeat, jotka ovat valinneet vakuutuksen valan sijasta. Sotilasvakuutus annetaan erillisessä tilaisuudessa, yleensä siten, että siihen osallistuvilla henkilöillä on mahdollisuus seurata valatilaisuutta ja osallistua ohimarssiin.

Sotilasvakuutuksen antajille suotu mahdollisuus osallistua ohimarssiin on selvästi parempi kohta kuin kohdan 415 näikeä syrjivyyttä, mutta silti voi kriittisesti kysyä miksi ohimarssiin osallistumiseen kytketään mahdollisuus – ja samalla välttämättömyys – seurata uskonnollista valatilaisuutta. Sen sijaan sotilasvalan antajille ei ohjesäännön mukaan järjestetä mahdollisuutta seurata sotilasvakuutuksen antamista.

9.3 JUMALANPALVELUKSET JA HARTAUSTILAIUUDET

446: Evankelisuterilaisia ja ortodoksia jumalanpalveluksia sekä hartaustilaisuuksia järjestetään osana palvelusohjelmaa. Niiden sisältö ja järjestelyt määräytyvät olosuhteiden mukaan.

447: Evankelisuterilaisen tai ortodoksisen kirkoon kuulumattomilla sotilailla on oikeus osallistua jumalanpalveluksiin ja hartaustilaisuuksiin. Niille, jotka eivät vakauksensa vuoksi osallistu jumalanpalveluksiin ja hartaustilaisuuksiin, on järjestettävä ohjattua elämäntietoon tai etiikkaan liittyvää ohjelmaa.

Kohdassa 446 tulisi todeta, että uskonnon harjoittamiseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoisuutta, että pelkästään kirkon jäsenyys ei voi velvoittaa uskonnon harjoittamiseen.

Kohdassa 447 mainittu ”ohjattua elämäntietoon ja etiikkaan liittyvää ohjelmaa” on ilmeisesti selvä edistysaskel esimerkiksi taannoin käytettyyn siivouspalveluun tai ”perunatatteriin” verrattuna. Kuitenkin kohdassa ensimmäisenä mainittu lause korostaa evankelisuterilaisen ja ortodoksisen uskonnon harjoittamiseen osallistumista kyseisiin kirkkoihin kuulumattomille sillä tavalla, että sen voi käsittää ja esittää jopa suosituksena.

Käytännössä monissa joukko-osastoissa asia ilmeisesti esitetäänkin suosituksena niin, että kirkkoihin kuulumattomille tulee sosiaalista ja jopa sotilaallista painetta osallistua uskonnon harjoittamiseen joukon mukana ja suuri osa heistä katsookin parhaaksi osallistua ollakseen herättämättä kiusallista huomiota mutta tosiasiallisesti vastentahtoisesti. ■

Suuri kertomus?

Heta Saxell

Jokin aika sitten tulin vedetyksi keskusteluun, joka oli saanut kimmokkeensa *Vapaa Ajatteli* -lehestä. Keskustelijat väittelivät siitä, millaista maailmankuvaa ja asennoitumistapaa tämä kyseinen lehti tuo esiin. Katsoin asiakseni ottaa osaa tuohon keskusteluun, noin niin kuin asianomistajana –kumpikaan keskustelun aloittajista ei ollut vapaa-ajatteliä eikä ateisti. Eipä aikaakaan kun keskustelussa tuli esiin usein kuultu kysymys: Mitä ateistit oikeastaan tarjoavat? Mikä on ateismin sisältö? Mikä on ateismin kertomus?

Tätähän ateisteilta usein juuri tivataan, että onko ateismi mitään muuta kuin jumaluskon vastustamista, erityisesti kristittyjen kanssa kinastelua, lähtökohtaisesti jotain negatiivista, millä ei ole itsellään mitään annettavaa. Ateismi on monelle edelleen samaa kuin kommunismi, ja kommunismin nimikkeellä hirmutekojaan tehneet diktaattorit lasketaan mukaan tähän ateismin mustaan listaan, johon jotkut vielä lisäävät toki sen moraalittoisuuden ja yleisen välinpitämättömyyden.

On tietysti lähtökohtaisesti vaikeaa selittää jollekin, jonka maailmankuvaan itsestään selvästi kuulu Jumala, sitä, kuinka omaan maailmankuvaan ei kuulu mitään yliluonnollista. Se, että yliluonnollista ei ole, on ateistille luonnollista. Usein kuulee väitetävän, että ateisteille jumaluskon on korvannut tietoisuus. Tämä tietoisuus onkin mielenkiintoinen käsite, enkä itse sitä ole koskaan ymmärtänyt. Tiede on määritelmällisesti itseään korjaava eli uusi tieto hyvin tutkittuna ja perusteltuna korvaa entiset, epätarkemmat tai jopa väärät käsitykset. Miten siis tie-de ja usko voitaisiin ympätä samaan termiin? Toki monet meistä kenties ottavat annettuina tieteen

väittämät esimerkiksi maailmankaikkeuden rakenteesta, koska kaikki me emme voi olla kosmologeja. Tämä ei silti tarkoita, etteikö uusi tieto voisi myöhemmin korvata vanhoja käsityksiämme ja asettua uudella lailla osaksi maailmankuvaamme.

Tiede on tietysti jollain tasolla korvannut maailmanselityksen tarjoajana uskonnolliset selitykset,

kun tietomme maailmasta ja maailmankaikkeudesta on kasvanut. Tiede ei kuitenkaan vastaa miksi-kysymyksiin, joihin uskonnoilla taas on tarjota omia vastauksiaan. Kysymys ei ole tieteen heikkoudesta vaan kahdesta eri asiasta. Tarkoituksen kysyminen on tyypillisesti inhimillinen ominaisuus, siihen ei tieteellä voikaan olla vastauksia. Ateistille ihmiselämän merkitys löytyy elämästä itsestään, ei mistään ulkopuolisesta toimijasta. Suurta kertomusta on riittämiin maailmankaikkeuden, maapallon ja ihmisen ja muun luonnon kehityksessä ja historiassa.

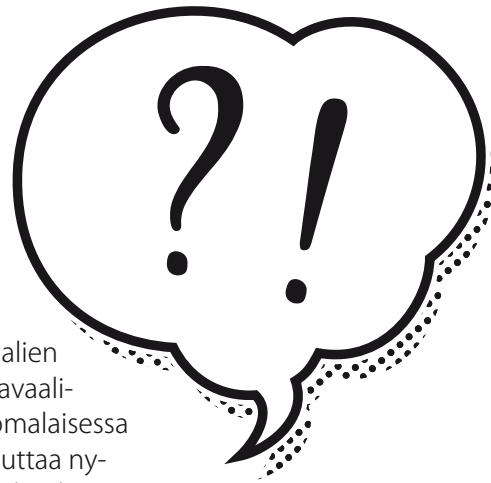
Ateismi ainakin itselleni näyttäytyy eräänlaisena taustaoletuksena, maailmaan suhtautumisen perustana,

jonka päälle me jokainen rakennamme oman henkilökohtaisen tapamme katsoa maailmaa ja muita ihmisiä. Perustana on elämä maan päällä, fyysisen todellisuuden olemus ainoana ja riittävänä todellisuutena. Itse yhdistän tähän humanismin ja siitä kumpuavat ihmisoikeuksien ja tasavertaisuuden kunnioittamisen. Jokaisella on kuitenkin omat tapansa ymmärtää ideologiat ja se, miten kyseinen ideologia istuu omiin käsityksiin ja omaan elämään. Tämäkin on lopulta vain yksi osoitus ihmismielen ihmeellisen monista ulottuvuuksista ja lajillemme tyypillisestä käyttäytymisestä: uteliaisuudesta, kekseliäisyydestä ja muokkautuvuudesta. ■

KIRJOITTAJA ON HELSINKILÄINEN FILOSOFIAN MAISTERI, VAPAA KUSTANNUSTOIMITTAJA, TIEDOTTAJA JA KIRJOITTAJA.

Vapaa-ajattelijat testasivat eduskuntavaaliehtokkaita Turussa ja Helsingissä

Helsingin ja Turun vapaa-ajattelijat järjestivät eduskuntavaalien alla uskomattomat vaalipaneelit, joissa testattiin eduskuntavaaliehtokkaiden näkemyksiä uskonnottomien oikeuksista suomalaisessa yhteiskunnassa ja eduskuntaehtokkaiden halukkuutta muuttaa nykyisiä käytäntöjä, muun muassa valtion ja kirkon suhteesta, koulujen uskonnonopetuksessa, hartauden harjoittamisessa julkisissa tiloissa ja tilaisuuksissa kuten päiväkodeissa, kouluissa, valtiopäivien ja yliopistojen avajaisissa ja armeijassa. Perinteiseen tapaan vapaa-ajattelijat avasivat vaalien alla internettiin vaalikoneen, jonka vastauksiin voi tutustua osoitteessa uskonnonvapaus.fi

Koulutus puhutti Uskomattomassa vaalipaneelissa Turussa

Mikko Mäkitalo

Turun Vapaa-ajattelijat järjestivät 19. maaliskuuta viiden eduskuntavaaliehtokkaan paneelin, jota mainostettiin Uskomattoman vaalipaneelin nimellä. Pääkirjaston kokoustila Studio tarjosi tapahtumalle aivan kaupungin keskustassa tyylikkään ja toimivan ympäristön, mutta yleisö määrää jäi valitettavasti selvästi alle puoleen paikan tarjoamasta 80 istumapaikasta. Panelisteina olivat Vasemmistoliiton **Jyrki Yrttiaho**, Vihreitten **Saska Tuomasjukka**, Sdp:n **Taru Pätäri** (joka tuli viime hetken komennolla korvaamaan ennakkoon ilmoitetun **Mikael Hiltusen**), Muutos 2011:n **Jiri Keronen** ja Kokoomuksen **Kimmo Hollmen**.

Keskustelun yleinen asetelma oli, että Yrttiaho ja Keronen olivat hyvin pitkälle vapaa-ajattelijoitten linjoilla ja valmiita tekemään radikaalejakin muutoksia valtion suhteissa kirkkoon ja uskontoon, Hollmen taas vahvasti myötäili nykyistä systeemiä ja viittasi myös puolueessaan vahvistettuihin kannanottoihin, jotka eivät juurikaan tue systeemin muuttamista. Tuomasjukka ja Pätäri olivat sillä välillä, ja

Pätäri katsoi asioita enimmäkseen luokanopettajan ja vararehtorin työnsä kautta.

Yrttiaho mainitsi olleensa 60-luvulla mukana perustamassa kotikaupunkinsa Kemijärven Vapaa-ajattelijayhdistystä. Nykyisin eduskuntaan kuullessaan hän ei ole osallistunut sen hartaustilaisuuksiin ja vaatii yksiselitteisesti kirkon oikeutta vero-rahoihin poistettavaksi. Suomen perustuslaki olisi hänestä saatettava käytännössä voimaan, siellähän jo määritellään jokaiselle kuuluvaksi uskonnonvapaus, joka ei kuitenkaan toteudu. Diakoniatoimen tapaisten kirkon toimintojen ylläpitämistä nykyisenä puolivirallisena yhteiskunnan hyvinvointipalveluna hän ei puolla, sillä sosiaalitoimen ei pidä perustua vapaaehtoistyöhön ja hyväntekeväisyyteen, eikä se kirkon diakoniatyö nykyiselläänkään onnistu pelkän hyvän tahdon varassa, vaan se kustannetaan suureksi osaksi valtion varoilla muun muassa Raha-automaattiyhdistyksen kautta.

Keronen totesi, että uskonnot ovat aiheuttaneet ihmiskunnalle paljon tappamista ja kehityk-

KUVA: TURUN VAPAA AJATTELIJAT

TURUN USKOMATTOMASSA VAALIPANEELISSA KIMMO HOLLMEN (VAS), JIRI KERONEN, TARU PÄTÄRI, SASKA TUOMASJUKKA, JYRKI YRTTIAHO JA OIKEASSA REUNASSA PUHETTA JOHTANUT TURUN VAPAA-AJATTELJOITTEN PUHEENJOHTAJA MIKKO MÄKINEN.

sen jarruttamista ja niistä olisi jo syytä luopua. Lakipykälän uskonrauhan rikkomisesta hän haluaisi kumota ja poistaa uskonnon kouluista täysin, mutta sen tilalle hän ottaisi kaikille yhteisen uskontotiedon. Hänen puolueensa Muutos 2011 haluaa sitovan kansanäänestyksen kirkon ja valtion suhteesta.

ERIMIELISYYKSIÄ KOULUKYSYMYKSISSÄ

Koulun ja päiväkodin opetuksen sisällöistä syntyi erimielisyyttä. Taru Pätäri totesi, että opetussuunnitelma on normi, jota opettajan kyllä pitää noudattaa kuin lakia, mutta on myös paljon merkitystä sillä, miten opettaja luokassa esittää asian. Hän itse kertoi opettavansa lapsia tiettyyn kriittisyyteen, ja sanovansa heille myös, että itse jokainen lopulta saa omissa mielessään valita, mikä on oman ajattelun kanta maailmankatsomukseen.

Jiri Kerosen mielestä lasten ei voi antaa päättää itse, mikä on totta, vaan koulun tehtävänä on opettaa faktat. Lapset kuitenkin hänen mielestään ovat yllättävän fiksuja, joten heille voidaan jo ensimmäiseltä luokalta lähtien opettaa, että tarinat ovat vain tarinoita.

Jyrki Yrttiaho katsoi, että kouluopetus on jo aika tieteellisellä pohjalla. Pientä valheellisuutta hänestä on siinä, että opetus ei saisi olla tunnustuksellista, mutta käytännössä se on sitä, siksi hänestä olisi parasta vain luopua koulun uskonnonopetuksesta. Myös Pätäri olisi valmis luopumaan nykyisestä opetuksesta, mutta haluaisi eri kulttuurien ja uskontojen opetusta sen tilalle.

Saska Tuomasjukka painotti sitä, että yhteiskunnan rakenteet periytyvät vuosikymmenien takaa, ja koska luterilaisuudella on edelleen suuri kannatus, ei kouluopetustakaan pidä kiirehtiä muuttamaan. Hän myös huomautti, että uskonnollisen kotikasvatuksen jälkeen voi lapselle olla järkytys, jos koulussa yhtäkkiä kerrotaankin, että se kaikki oli vain satua,

mihin Jiri Keronen kuitenkin vakuutti, että vielä suurempaa vahinkoa on valheellisen maailmankuvan ylläpitämisestä.

Kimmo Hollmen piti lasten kannalta tärkeänä saada opetusta omasta uskosta, hänestä se on oleellinen osa koulun antamaa yleissivistyspohjaa. Hollmen väitti esittelypuheenvuorossaan olevansa monista Vapaa-ajattelijoitien tavoitteista samaa mieltä, mutta muista hänen puheenvuoroistaan sitä ei mitenkään havainnut, käytännössä hän jatkuvasti vain puolsi olemassa olevien valtion uskonnollisten kytkösten säilyttämistä ja näki niissä hyvää.

KIRKKO JA VALTIO EROON

Keskustelun yleisäntina voi todeta, että vähitellen kirkon ja valtion erityissuhteen purkaminen väistämättä etenee. Koulujen uskonnonopetuksesta puhuttaessa ei ole kysymystä siitä, mihin suuntaan asiaa ollaan viemässä, vaan kysymys on, millä aikataululla ja mitä kautta nykyinen massiivinen kristinuskon opetus on antamassa tietä paikkansapitävän tiedon opetukselle. Tunnustuksellisesta opetuksesta on jo siirrytty ainakin nimellisesti tunnustuksettomaan. Viisasten kiveä siitä, miten varmistetaan opetuksen tunnustuksettomuus, jos sitä luokissa tekevät monet uskonnollisetkin opettajat, ei ole kyllä, siihen ei auta uskonnon täysi poistaminenkaan kouluista, sillä kyllä uskovainen opettaja voi välittää opilaille vakaumustaan ilman mitään uskonnontuntiakin, muun aineen opetuksen seassa. Siksi ei ole yllättävää, että vapaa-ajattelijatkin päätyvät olemaan keskenään eri mieltä siitä, mikä olisi paras etenemistapa, ja samoin on kansanedustajaehdokkaittenkin kesken.

Paneeli on kokonaisuudessaan videoituna katsottavissa internetin YouTubeissa osoitteessa www.youtube.com/TurunVaparit, seitsemänä 15 minuutin pätkänä. ■

Helsingissä vaadittiin valtion ja kirkon eroa

Marketta Ollikainen

Turkulaisten tavoin Helsingin vapaa-ajattelijat järjestivät eduskuntaan pyrkiville ehdokkaille tilaisuuden esittäen näkemyksiään siitä, miten he olisivat valmiit edistämään uskonnotomien oikeuksia suomalaisessa yhteiskunnassa, mikäli he tulisivat valituksi. Helsingin yliopiston Porthaniassa 17. maaliskuuta järjestettyyn vaalipaneeliin ottivat osaa tutkija **Sanna Lehtinen** Keskustapuolueesta, pääsihteeri **Leo Stranius** Vihreistä, kansanedustaja **Erkki Tuomioja** Sosiaalidemokraateista, psykologi **Anna Vuorjoki** Vasemmistoliitosta, **Taisto Orro** Perussuomalaisista, pääsihteeri **J.P. Väisänen** Suomen kommunistisesta puolueesta sekä **Aki Kreus** Muutos 2000-liikkeestä.

Helsingin yliopiston käytännön teologian laitoksella kirkkososiologiaa tutkivaa Lehtistä lukuun ottamatta panelistit ilmoittivat heti kättelyssä, etteivät he kuulu mihinkään uskonnotomiseen yhteisöön tai kirkkokuntaan. Vaikka yksikään heistä ei ilmeisesti ollut paneelin järjestäneen Helsingin vapaa-ajattelijoiden jäsen, he selvästikin Lehtistä lukuun ottamatta tukivat vapaa-ajattelijoiden hallitusohjelmataavoitteita, jotka on julkaistu *Vapaa Ajattelijassa* 1/2011. Lehtinenkään ei teologin taustastaan huolimatta halunnut esittää kovin jyrkästi kirkon oppetta puoltavia näkemyksiä, vaan pikemminkin halusi korostaa vapaamielistä asennoitumista suhtautumisessa esimerkiksi homojen oikeuksiin tai uskonnonharjoittamiseen kouluissa ja päiväkodeissa.

Helsingin vapaa-ajattelijoiden varapuheenjohtaja **Esa Ylikoski** veti jämäkästi paneelia, jossa pohdittiin muun muassa pakollista uskonnonharjoittamista julkisissa laitoksissa ja tilaisuuksissa kuten kouluissa, valtioneuvoston ja yliopistojen avajaisissa ja armeijassa, siviilivihkimisoikeuden laajentamista ja uskonnotomien hautausmaiden perustamista. Kun suuria erimielisyyksiä maailmankatsomuksel-

KUVA: MARKETTA OLLIKAINEN

VAALIPANELISTIT SANNA LEHTINEN (VASEMMALTA OIKEALLE), TAISTO ORRO, LEO STRANIUS, ERKKI TUOMIOJA, ANNA VUORJOKI JA J.P. VÄISÄNEN.

lisissä kysymyksissä ei panelistien kesken ilmennyt, välttyttiin myös pahemmilta panelistien keskinäisiltä kinaamisilta.

Laajaa keskustelua herätti erityisesti kysymys kirkon ja valtion erosta, jota muut kuin Lehtinen sanoivat vakaasti kannattavansa. Tosin Orro huomautti, että hän taitaa olla ainoa perussuomalaisten eduskuntaehdokka, joka haluaa erottaa kirkon valtiosta. Tuomioja myönsi hieman vaivautuneena, että sosiaalidemokraatit eivät ole olleet asiassa kovin aktiivisia, vaikka vaatimus kirkon ja valtion erosta kirjattiin jo Forssan puoluekokouksessa vuonna 1903.

Panelistit arvelivat, että mikäli kirkon ja valtion ero virallistettaisiin, monet ongelmat kuten hartauden harjoittaminen julkisissa laitoksissa ja tilaisuuksissa poistuisivat itsestään. Samoin päästäisiin ehkä eroon myös nykyisestä kirkkolaista, jota voidaan muuttaa vain kirkkohallituksen esityksestä.

Yleisö, jota Porthanian luentosali III:een oli saapunut ilahduttavan runsaasti, sai nauttia mielenkiintoisesta ja korkeatasoisesta keskustelusta. Panelistit olivat selvästi paneutuneet heille esitettyihin kysymyksiin ja valottivat paitsi omia näkemyksiään myös puolueensa kantoja niihin. Jää nähtäväksi, miten paljon panelistien näkemykset sitten heijastuvat heidän puoluetovereittensa linjauksissa uudessa eduskunnassa. Panelisteista vain Tuomioja pääsi läpi 17. huhtikuuta järjestetyissä eduskuntavaaleissa. ■

Evankeliumin ikeestä onneen

Teuvo Moisa

Usko helvettiin aiheuttaa uskovaisille ahdistusta. Usko ei muutenkaan ole mikään elämänlaadun tae. Se aiheuttaa usein kurjuutta, kun uskovat eivät voi syntikäsitystensä vuoksi tehdä välttämättömiä viisaita päätöksiä, joilla elämänlaatu taattaisiin. Tällöin kyse voi olla esimerkiksi jehovantodistajien verensiirtokiellosta tai lestadiolaisten tai katolisten abortin ja ehkäisyn synnillistämisestä. Muslimeilla vastaavia esimerkkejä ovat kunniaväkivalta, kivitystuomiot ja muut ankarat tuomiot sharian rikkomisesta, sekä sukuelinten silpomiset. Eniten uskonnoista kärsivät niiden jäsenet, mutta kärsimään joutuvat myös ulkopuoliset. WTC-iskut ovat esimerkki tästä.

Katolisissa maissa kristinuskko aiheuttaa itsemurhia, kun naiset eivät saa aborttia, vaikka eivät pystyisi ottamaan lasta vastaan. Myös lestadiolaisnaiset voivat useiden raskauksien masentamana ajautua niin vakavaan masennukseen, että tekevät itsemurhan. Usko aiheuttaa ahdistusta omantunnon kaivelulla, kun ihmiset pohtivat omaa taivaskelpoisuuttaan. Hitaaseen kuolemaan monet ajautuvat siksi, etteivät autuuden menettämisen pelosta hyväksy nopeampaa kuolemaa, vaikka loppuelämästä olisi tulossa pitkä kituminen sairaalan sängyssä.

Uskovaiset eivät välitä uskonnon tuomasta kurjuudesta, koska uskovat pääsevänsä taivaaseen. Kuolemanjälkeistä elämää on kuitenkin perusteltu pääasiassa uskonnollisilla kirjoituksilla, jotka ovat luovien ja erehtyväisten ihmisten aikaansaannoksia. Olisi siis järkevämpää heittää iankaikkisen elämän tavoittele ja keskittyä todelliseen maalliseen elämään ja siitä nauttimiseen.

Kristityt ja muut uskovat kokevat elämässään kärsimystä siinä missä muutkin ihmiset eli Jumala ei ole estänyt heidän kärsimystään. Jumala ei siis välitä uskovaisista erityisemmin. Tämä Jumalan välinpitämättömyys selittyy sillä, ettei Jumalaa ole olemassakaan. Uskonnon tarjoama lohdutus perustuu neurologisesti erittäin epäuskottavaan oletukseen elämästä aivojemme kuoleman jälkeen. Usko aivoista riippumattomaan tajuntaan tai sieluun on filosofisesti ja empiirisesti pel-

kää mystiikkaa.

Monet syntikäsitukset ovat sellaisia, että niiden omaksuminen aiheuttaa ahdistusta varsinkin jyrkästi kirjaimellisesti tulkittaessa. Ahdistus on sitten hyvä syy joillekin valitella omaa ”huonoa onnistumista” ja ”syn-teihin lankeamista”. Joskus se lankeaminen saattaa olla jonkinlainen uskon ehto, koska liian hyvää vaellusta pidetään omavanhurskautena. Kunnon uskovaisen pitää siis olla hiukan ahdistunut ja lankeileva ja varsinkin synnillisistä seksuaalisista mieltymyksistä pitää muistaa ripittäytyä, ollakseen uskottava.

Maallisessa elämässä ei ole pohjalla mitään tunnetta arvottomuudesta, kuten jotkut kristityt luulevat. Sellaisia tunteita voi olla ihmisillä uskonnosta riippumatta. Perisyntioppi, jonka mukaan kaikki ihmiset ovat pahoja voi kuitenkin aiheuttaa kristityille jonkinlaista arvottomuuden tunnetta.

Uskovaiset uskovat usein kuuluvansa siihen uskontokuntaan, joka muihin uskontokuntiin verrattuna on autuaaksitekevempi ellei jopa ainoa oikea. He iloitsevat kuvitelmastaan, jonka mukaan he kuuluvat ”Jumalan lasten” joukkoon. Se, että kuvittelee elämän jatkuvan onnellisempana kuoleman jälkeen, ei kuitenkaan paranna välttämättä elämänlaatua. Pikemminkin se saa ihmisen toivomaan kuolemaa.

On olemassa paljon uskontoja ja ideologioita, jotka aiheuttavat kurjuutta enemmän kuin poistavat sitä. Usein kurjuus johtuu myös sellaisista tekijöistä, joihin ihminen ei voi vaikuttaa. Ihminen voi myös olla onnellinen asioista, jotka eivät ole totta. Kurjuus ei aina seuraa perusteettomista uskomuksista. Kristitytkin voivat siksi olla onnellisia. Uskovaiset leimaavat usein uskontokritiikin negatiivisuudeksi, vaikka se tarkoituksena olisi esimerkiksi vapauttaa heitä seksuaalisesta moralismista, joka kieltää esiaviollisen seksin, abortin ja ehkäisyn. Evankeliumi on valheellista ilosanomaa, joka pahimmillaan orjuuttaa ihmisiä nautintoa rajoittaviin elämäntapoihin. ■

Kirjoittaja on Länsi-Uudenmaan vapaa-ajattelijoiden hallituksen jäsen ja entinen lestadiolainen.

Uskonnon opetuksen poistamista edistetään nyt elämäntietomustiedon aseman vahvistamisella

Janne Vainio käsitteli viime Vapaa Ajattelijain (VA 1/2011) kirjoittamassaan keskustelupuheenvuorossa vapaa-ajattelijain suhtautumista mahdolliseen etiikan opetukseen kouluissa. Aihetta on syytä pohtia edelleen hieman laajemmassa ja konkreettisemmässä yhteydessä.

Vapaa-ajattelijain liiton säännöissä ilmaistu tavoite on ”uskonnonopetuksen poistaminen kouluista”. Tämä linjaava kanta on syytä säilyttää liiton säännöissä, jos kesän liittokokous uudistaa sääntöjä. Tämän linjaus olikin lähtökohdana, kun liittohallitus 2.9. antoi liiton lausunnon Opetushallituksen ns. tuntijakotyöryhmän kesällä 2010 julkaisemaan esitykseen perusopetuksen kehittämisestä.

Valtioneuvostohan ei syksyn mittaan päässyt yksimielisyyteen perusopetuksen uudistuksesta, mutta asia on taas eduskuntavaalien jälkeen hallitusohjelmaneuvoittelussa esillä. Ennen pitkää nousee myös lukion ja koko II asteen uudistustyö esille.

Kun tavoitteemme on uskonnonopetuksen poistaminen, meidän tulee keskustella myös siitä, mitä tulee tilalle, jos ja kun uskonnonopetus poistuu. Tulisiko uskonnon tilalle esimerkiksi vaihtaa elämäntietomustieto kaikille, niin kuin on lyhyesti

ilmaistu Vasemmistoliiton vaaliohjelmassa?

Liittohallituksen kannanoton mukaan uskontoja tulisi käsitellä historian ja yhteiskuntaopin yhteydessä vasta 5. – 9. luokilla. Näin uskonnonopetuksen poistumisen ”hintana” olisi myös elämäntietomustiedon poistuminen kouluista. Tällä periaatekannalla ei ole kuitenkaan ollut nyt laajaa kannatusta parlamentaarisella tasolla.

Perusopetustyöryhmä esitti kuitenkin uskonnonopetuksen ja elämäntietomustiedon tuntimäärän vähentämistä 11 vuosiviikkotunnista 8 tuntiin (peruskoulun 9 vuoden aikana). Liitto luonnehti tätä esitystä oikeasuuntaiseksi mutta riittämättömäksi. Lisäksi liiton tuli ottaa kantaa siihen, että työryhmä esitti uudeksi, kaikille yhteiseksi oppiaineeksi etiikkaa, jota opetettaisiin 2 vuosiviikkotuntia yläluokilla.

Liiton lausunnossa annettiin ehdollinen tuki etiikalle, ”mikäli se sisältää yleismaailmalliseen etiikkaan perustuvaa, uskontoihin sitoutumatonta arvokasvatusta”. Liitto ei siis vaatinut etiikan tuloa kouluun, mutta piti sitä hyväksyttävänä, jos uskonto/ET vähenee 11 tunnista 8 tuntiin ja mikäli 2 tuntia yhteistä etiikkaa on lähtökohdiltaan uskonnotonta.

Etiikka on myös terminologisesti paljon parempi koulun yhteiselle oppiaineelle kuin mitä julkisessa keskustelussa melko paljon esillä ollut ”uskontotieto” olisi. Mainittakoon tässä yhteydessä myös, että nyt II asteen ammatillisissa oppilaitoksissa on valinnaisena aineena etiikka-niminen oppiaine. Lukiossa puolestaan on yhteisenä aineena filosofia ja lisäksi uskonto/elämäntietomustieto.

Nykynäkymin on todennäköistä, että vaikka uskonnon (useita ”omia uskontoja”) ja siten myös elämänskatsomustiedon tuntimäärää saataisiinkin vähennettyä, ne kuitenkin säilyvät peruskoulun oppiaineluettelossa ja et:n tuntimäärä on sidottu uskonnon tuntimäärään. Lukiossa sen sijaan uskonnon/et:n poistuminen kokonaan saattaa nousta esiin nopeammin.

Näin ollen peruskoulun osalta nousee esiin kysymys, pitäisikö elämänskatsomustieto saada kaikille vapaasti valittavaksi katsomusaineeksi. Nythän uskonnottomat perheet voivat valita oman aineensa, elämänskatsomustiedon sijaan evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen, mutta evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluvat eivät voi valita elämänskatsomustietoa. Molemminpuolisella vapaalla valinnalla lieene eduskunnassa vaalien jälkeenkin varsin laajaa kannatusta.

Vapaa-ajattelijain liiton liittohallitus katsoi syyskuun alussa 2010 antamassaan lausunnossa, että on tullut aika avata uskonto ja elämänskatsomustieto toisilleen vaihtoehtoisiksi kaikille oppilaille. Liiton aikaisempi kanta on ollut perusteltu, mutta tilanne on muuttunut 25 vuodessa.

Samalla kannanotossa todetaan, että elämänskatsomustieto oli yhä alikäytössä, koska vain alle kolmannes uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomista oppilaista opiskelee et:oa eli suurin osa uskonnottomista on mukana uskonnon opetuksessa. Kouluissa ilmenee vielä paljon uskonnottomia perheitä ja elämänskatsomustietoa syrjiviä käytäntöjä.

Vapaa valinnaisuus johtaisi et:n oppilasmäärien kasvuun, mikä samalla merkitsisi sitä, että uskon-

non opetuksessa olevien oppilaiden määrä vähenisi ja liiton tavoite ”uskonnonopetuksen poistamisesta” etenisi oppilas oppilaalta. ”Kaikki tai ei mitään”-ajattelun sijaan nousisi ”yksilö yksilöltä” -prosessi.

Elämänskatsomustiedon aseman parantamista ja oppilasmäärien lisäämistä kouluissa on hyvin tärkeätä edistää juuri nyt ja joka tapauksessa, kävipä jatkossa valinnaisuuden suhteen miten hyvänsä. Kyse on uskonnon ja omantunnon vapauden sekä uskonnottomien yhdenvertaisen kohtelun toteuttamisesta kouluissa. Tavoitteenamme on elämänskatsomustiedon aseman parantaminen kouluissa niin että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomista oppilaista selvä enemmistö opiskelisi et:ssa.

Uskonnonopetuksen poistamistyötä on siis mahdollista toteuttaa jo uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien piirissä niin, että jo luvuvuonna 2011–2012 on uskonnonopetuksessa aiempaa vähemmän ja elämänskatsomustiedossa aiempaa enemmän oppilaita. Vapaa-ajattelijain liiton vuoden 2011 liittokokous voisi asettaa koulujen uskonnon ja omantunnon vapauden sekä elämänskatsomustiedon aseman kehittämisen keskeiseksi tavoitteekseen samalla kun peruslinjanamme on uskonnonopetuksen poistaminen kouluista kokonaan. ■

Esa Ylikoski

Vapaa-ajattelijain liiton ET- ja katsomusainetyöryhmän puheenjohtaja

Etiikan puolesta

Kim Sjöström (Vapaa Ajatteliija 5–6/2010) ja **Janne Vainio** (Vapaa Ajatteliija 1/2011) ovat kirjoittaneet kriittisesti liiton viime syksynä julkistamasta kannanotosta peruskoulun tuntijakoon, erityisesti sen osasta, joka hyväksyy kaikille oppilaille yhteisen etiikan opetuksen. Kannanoton hyväksyneen liittohallituksen jäsenenä puolustan tätä liiton ”uutta” kantaa.

Suuri yksimielisyys vallinneen vapaa-ajattelijoiden keskuudessa siitä, että nykyisen kaltainen oppilaan ”oman” uskonnon opetus on lopetettava. Orettaessa tällainen kanta tuntijakoon on melkein pä pakko ottaa kantaa myös siihen, millaisella opetuksella uskonnotta vapautuvat tunnit täytetään. Tässä triviaalissa mielessä uskonnonopetuksen korvaajaksi voidaan esittää mitä tahansa perinteistä tai uuttakin ainetta kunkin esittäjän henkilökohtaisten arvostusten mukaan. Vahinko vain, että pelkän uskonnottomuuden ollessa yhteinen lähtökohta on

mahdotonta päästä yksimielisyyteen siitä, mitkä aiheet erityisesti ansaitisivat lisätunteja.

Oman uskonnon opetuksen lakkauttaminen merkitsisi myös nimenomaisesti uskontokuntiin kuulumattomille suunnatun oppiaineen, elämäntutkimustiedon (et), lakkauttamista. Tätä voidaan pitää myös menetyksenä. Periaatteessa et on kaikille oppilaille sopiva aine, joten yksi suoraviivainen vaihtoehto olisi esittää et:tä kaikille. Toisaalta uskonnonopetusta puolletaan perusteilla, että sen puitteissa oppilaille opetetaan hyviä tapoja, erilaisuuden suvaitsemista ja muita arvoja, joiden opettaminen ei luontevasti kuulu minkään muun aineen yhteyteen. Esimerkiksi koulukiusaamisen ehkäisemiseksi yleisesti peräänkuulutetaan kouluihin arvokasvatusta.

Edellä mainituista syistä ei sittenkään ole kaukaa haettava, että uskonnon ja et:n opetuksen tilalle esitettäisiin kaikille oppilaille yhteistä, tapa- ja arvokasvatusta tukevaa ainetta, joka perisi sisältöään ennen kaikkea et:stä mutta jopa uskonnosta siltä osin kuin sisältö on kaikille sopivaa. On tietenkin syytä olla varuillaan uuden aineen suhteen, että siitä tulisi valmiiksi pureskeltua totuutta tarjoava. Yhteisen aineen nimi ei voi myöskään olla uskontotieto, koska jo tällainen nimi kertoo aineesta sen esittäjien suunnitteleman pääsisällön ja virheellisen painotuksen.

Tuntijakokannanotossa on todettu näin: ”Myös uusi oppiaine etiikka on liiton tavoitteiden mukainen, ja sitä voisi olla enemmänkin ja aikaisemmin kuin vasta yläluokilla. Siihen voisi myös liittää filo-

sofian opetuksen. Olisi kaiken kaikkiaan hyvä, jos oppilaita toisistaan erottavia uskontoja ja elämänkatsomustietoa ei opetettaisi lainkaan alimmilla luokilla, vaan opetus painottuisi ikään, jolloin abstraktinen ajattelu ja arvostelukyky ovat kehittyneet.”

Filosofia ja etiikka, niin hyviä kuin ne uskonnon korvaajina ovatkin, ovat teoreettisia aineita, jotka eivät ainakaan ilman mittavaa opettajien uudelleen-koulutusta sovellu alimmilla luokilla opetettavaksi. Alaluokille sopiikin yleinen tapakasvatus ilman teoreettista painolastia. Sen sisällä voidaan käydä läpi myös erilaisia juhlaperinteitä mukaan lukien uskonnottomat perhejuhlat sekä uskonnottomien ja eri uskontoja edustavien ”omat” juhlat ja tavat viettää kristilliseen kalenteriin kuuluvia juhlia. Mutta jostakin viidennestä, kuudennessa luokasta ylöspäin yhteisen uskontoa korvaavan aineen nimenä voisi olla juuri etiikka.

Etiikan opetuksen pitää olla keskusteluja ja aitoa eettistä pohdintaa herättävää, ei suinkaan eksplisiittisesti tai implisiittisesti annettujen totuuksien siirtämistä lasten päihin. Koulun opetuksella on joka tapauksessa jokin julistettu ja tosiasiallinenkin, mahdollisesti julistuksesta poikkeava, arvopohja, mutta sen pitää rajoittua jokseenkin yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja vastaaviin. Jos näin on, en pidä Sjöströmin huolia (”On aina riskialtista, että valtiovalalle tunnustettaisiin oikeus määritellä yhteinen ideologia. Opetettava ideologia muodostuu kuitenkin aina vallankäyttäjien tahdosta...”) varteenotettavina.

Vainio taas katsoo, että ”jos etiikka erotetaan yleisemmästä filosofian opetuksesta omaksi oppiaineekseen, jota yritetään opettaa kouluissa kaikkia katsomuksia miellyttävällä tavalla, niin on nykytilanteessa käytännössä *varmaa*, että kyseisen kaltaisen oppiaineen opetuksessa annetaan ymmärtää, että myös uskonnoilla olisi jotakin erityistä sanottavaa eettisiin kysymyksiin.” Ensinnäkin totean, että liiton kannanotossa etiikka toivotetaan tervetulleeksi nimenomaan yhdessä filosofian kanssa. Kyseessä oleva oppiaine olisi filosofisesti perusteltua etiikkaa tai etiikkaan painottuvaa filosofiaa. Etiikka vain olisi todennäköisesti helpommin markkinoitava aineen nimi.

Uskontojen mahdollista eettistä antia voidaan hyvinkin tarkastella etiikka-oppiaineessa, jolloin päädytään helposti johtopäätöksiin, että sikäli kuin niistä löytyy aitoa etiikkaa jäykän lakimoraalin sijaan (sitäkin on syytä tarkastella, kuinka paljon uskonnot ovat historiallisesti kunnioittaneet eettisiä periaatteitaan), sillä ei ole mitään tekemistä juma-

lien olemassaolon eikä uskontojen itse keskeisiksi nostamien opinkappaleiden kanssa – niiden sanomat pelastuksesta, tuomiosta, taivaasta ja helvetistä ovat opin kuorurutusta ja pelottelua, jotka eivät tee niiden mahdollista eettistä sanomaa yhtään perustellummaksi.

Pyhistä kirjoista löytyvät ankarat elämää rajoittavat säännöt ovat itse asiassa eettisesti perusteettomia. Tällaiseen tulokseen uskontojen etiikasta on täysin mahdollista päätyä vaikka sitä ei oppikirjassa erityisesti osoiteltaisi, jos aihe vain rohkeasti nostetaan keskusteltavaksi.

Edellä hahmoteltu uuden oppiaineen sisältö poikkeaa niin selvästi Norjan ja Ruotsin mallin uskontotiedosta, että siihen kohdistuva aiheellinen kritiikki ei ollenkaan kohdistu *tavoitteena olevaan etiikka-oppiaineeseen*. Olen vakuuttunut siitä, että tätä muutosta kannattaa vaatia. Ja toisaalta olen hyvin tietoinen siitä, että jos muutos on yleensä menossa tähän suuntaan, on mahdollista valppaasti, että opetussuunnitelmat, oppikirjat ja opetus käytännössä vastaavat sitä, mihin piti mennä. Jos tuloksena olisi aine, joka vaikkapa nostaa Vuorisäärän ansiottomaan arvoon ja pönkittää siten kristinuskon ja kirkon asemaa, se ei tietenkään ole enää sitä etiikkaa, joka oli tavoitteena.

Kun uskonnonopetuksesta tuskin päästään välittömästi eroon, välivaiheissa mielestäni voidaan hyväksyä et:n tekeminen kaikille oppilaille vapaasti valittavaksi vaihtoehdoksi enemmistön uskonnon sijaan. Et:stä voisi näin tulla yllättävän suosittu aine, ja sekin nakertaisi luterilaisen valtauskonnon asemaa yhteiskunnassamme. Tietenkään et:n sisällön ei pidä muuttua yhtään sen valinnaisuuden johdosta.

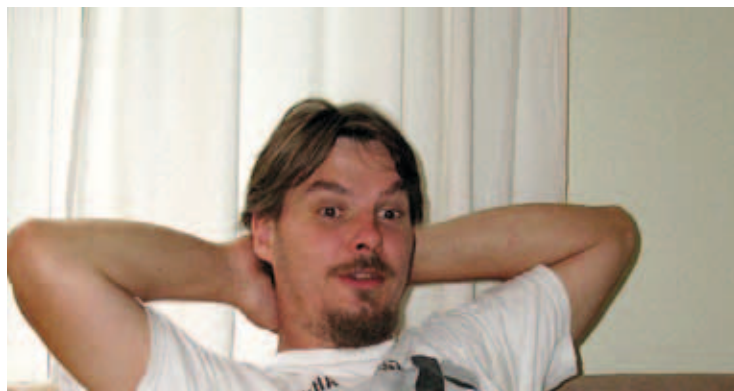
Vastustan jyrkästi sitä vanhoillista asennetta, että et pidetään nimenomaan uskontokuntiin kuulumattomien aineena. Oppilaiden lokerointi eri uskontokuntiin kuulumisen ja kuulumattomuuden perusteella ei ole pedagogisesti perusteltua ja johtaa toiminnallisiin ja taloudellisiin järjettömyyksiin. Jos me ateistit huudamme kurkku suorana oikeuttamme omaan katsomusaineeseen, teemme ateismista yhden uskonnon uskontojen joukossa. Minä sanoudun sellaisesta toiminnasta irti. Julkisuuskuvallemmekin on edullisempaa sallia perinteisesti meille tarkoitetun aineen avaaminen muille ja erityisesti perheille, jotka vain jostakin syystä eivät uskalla katkoa siteitään kirkkoon vaikka ovatkin tosiasiallisesti uskonnottomia. ■

Kari Pasanen

Kaksisuuntaista suvaitsevaisuutta

Yleensä kun puhutaan fundamentalismista, tarkoitetaan sillä uskonnollista, yleensä islamilaista ääritulkintaa pyhistä opeista. Fundamentalisti tulkitsee omia opinkappaleitaan ehdoita ja vaatii että muidenkin on samoja oppeja noudatettava yhtä ehdottomasti. Ääritapauksissa ollaan valmiita riistämään yksilön vapaus, identiteetti ja jopa henki, mikäli hän ei ole suostuvainen opinkappaleiden ehdottomaan noudattamiseen.

Fundamentalismia voi kuitenkin esiintyä kaikkialla. Se, että itse toimii tietyn kaavan mukaan ja vaatii muita toimimaan täsmälleen samoin, on fundamentalismia. Kasvissyöjä joka vaatii kaikkia

KUVA: VIRTANEN/KOTIARKISTO

mutakin noudattamaan omaa ruokavaliotaan on fundamentalisti siinä missä ääri-islamilainen, joka vaatii muita noudattamaan koraanin oppeja ehdoita. Ihminen joka vaatii muita kasvattamaan lapsensa samoin opein ja säännöin kuin hän itse on tehnyt, on fundamentalisti. Uskonnoton henkilö joka vaatii muita olemaan yhtä uskonnottomia kuin hän, on fundamentalisti.

Vaimoni sanoi kerran, ”*kukaan ei voi aina elää kuten itse opettaa*” oli kuin suoraan jostain elämän filosofiaa käsittelevästä kirjasta. Mielestäni lausahdus oli hieno, ja se meidän kaikkien olisi syytä muistaa.

Uskonnoton joka vaatii ettei kouluissa saisi olla tiloja hiljentyemiseen ja rukoilemiseen, on funda-

mentalisti. Järkisyillä tällaista tilaa ei voine kieltää, kukapa ei aina toisinaan haluaisi hiljentyä? Ei siihen uskontoa tai jumalia tarvitse, jokainen voi hiljentyä omalla tavallaan. Siinä missä uskonnoton käyttää tilaa ainoastaan rauhoittumiseen, voi uskonnolliset ihmiset käyttää sitä rukoilemiseen. Tämä on toteutettavissa niin, ettei kenenkään tapa rauhoittua häiriinny. Uskonnotonta tuskin häiritsee jos uskovainen ristii kätensä ja lausuu mielessään rukouksen. Tosin uskovaisen on muistettava, ettei hänen rukouksensa saa olla häiritsevää muita uskontoja edustavia tai uskonnottomia kohtaan.

Maailma on hektinen ja äänekäs nykypäivänä.

Ihmisillä ei ole aikaa hiljentyä kuten ennen. Maailma ei hiljene viikonloppuisin, juhlapäivätkin menettävät alinomaan merkitystään. Ei ole tavatonta, että ihmiset ovat töissä jopa jouluna. Näillä ihmisillä ei ole sitä rauhoittumisen mahdollisuutta mikä ihmisillä oli vielä pari vuosikymmentä sitten. Ihminen tarvitsee rauhaa, ja se on jostain saatava. Kukaan ei kestä loputtomiin ilman mahdollisuutta rauhoittua.

Luokkien oppilasmäärät kasvavat, samassa luokassa

saattaa olla lukuisia eri kulttuurien edustajia, opettajat tasapainoilevat kaikkien kanssa ja oppilaatkin väistämättä stressaantuvat. Mielestäni kouluissa voisi olla tilat oppilaille ja opettajille, joissa ei puhuta, ollaan vaan hiljaa ja annetaan jokaisen rauhoittua kuten itse haluaa.

Suvaitsevaisuuden puolesta on helppo puhua, sitä on kuitenkin vaikea itse toteuttaa, ellei ole valmis asettamaan itseään samalle viivalle kuin muut. Tämä koskee kaikkia, niin uskovaisia kuin uskonnottomiaakin. ■

E.K. Virtanen

Kirjoittaja on Seinäjoen vapaa-ajattelijoiden tuore puheenjohtaja

Ateismi ei ole uskonto

Monet kirkkoon kuuluvat suomalaiset väittävät, että ateismi on uskonto. Minun mielestäni ateismi (uskonnottomuus) ei ole mikään uskonto, vaan se on näytön puuttumisesta johtuvaa uskon puuttumista jumalaan tai jumaluuksiin. Todistamisen velvollisuus on kaikissa asioissa väitteen tai teorian esittäjällä, ei sen kuulijalla tai lukijalla. Jos minä en usko jotain oppia (uskontoa), kun sitä ei pystytä osoittamaan todeksi, ei minun kielteinen kantani ole mikään uskonto. Ei ole kovin vaikea keksiä järjettömiä väitteitä, joita kukaan ei sinänsä voi todistaa vääriksi. Järkeä vain sanoo, että ne eivät voi olla totta ja siihen kannattaa luottaa.

Suurin osa voimassa olevista uskonnoista on luotu parin viime vuosituhannen aikana, jolloin tietomme maailmankaikkeudesta oli maakeskeinen. Maata pidettiin litteänä ja kaiken keskipisteenä. Professori **Eero Paloheimo** kirjoittaa kirjassaan *Megaevoluuutio* (WSOY, 2002): ”Meidän tietomme kosmologiasta, alkuräjähdyksestä, galaksien ja tähtien muodostumisesta, evoluutiosta ja ihmisen kehityksestä, samoin kuin kulttuurien kehityksestä myöhempinä aikoina ovat nykyisin sellaiset, että nykyuskontojen viljelemistä jumalakuvista on syytä luopua. Ne ovat heimouskontoihin ja antiikin uskontoihin rinnastettavia oppeja eikä nykyaikainen, valistunut ihminen voi aidosti hyväksyä mitään niiden jumalakuvista”.

Vuoden 2001 Tieto-Finlandia -palkinnon saaneesta avaruustieteen professori **Esko Valtaojan**

teoksesta *Kotona maailmankaikkeudessa* (Ursa, 2001) muutama lainaus: ”Minusta on selvää, että nykyinen tietomme maailmankaikkeudesta ja elämästä on yllin kyllin riittävä osoittamaan että perinteisten uskontojen jumalilla ei ole ollut osuutta maailman synnyssä. ... Meidät sokaisee ihmiskeskeisyys, maailman inhimillistäminen, ajatus siitä että kaikella pitää olla tarkoitus, päämäärä, jota kohti pyritään ja joka lopulta saavutetaan. Mutta kuinka luonnolla voisi olla mitään päämäärää, ja kuinka se voisi tietoisesti toteuttaa tarkoituksensa? Joidenkin mielestä sillä tietysti on, ja toteuttajana häärää Hän, jonka kädessä ja niin edelleen. Voisiko olla noin? Planeetat kulkevat ratojaan, eivät siksi että Jumalan rakkaus niitä liikuttaa, vaan siksi että $F = GmM / R^2$ ”.

Uskontojen takia ja varjolla täällä maapallolla tehdään paljon pahaa. Vaikka tiedämme maailmankaikkeudesta jo hyvin paljon, erilaiset uskonnot (esim. kristinusko ja islam eri muodoissaan) aikaansaavat paljon turhaa riitaa kansakuntien välille. Niistä meidän pitäisi päästä eroon. Emme tunne mitään luoja tai ”tuonpuoleista vaikuttajaa” yliluonnollista ihmiskunnan auttajaa eikä kuoleman jälkeistä elämää. Kun tämä tunnustetaan, loppuvat uskonsodat ja toivottavasti myös naisten alistaminen, homojen ja lesbojen syrjintä, ihmisten pelottelu muun muassa helvetillä ja alkaa uusi oikeudenmukainen elämä. ■

*Teuvo Kantola
Helsinki*

AHDISTUS B

Perushärkien puheenjohtaja
Raimo Härkä, mikä teldän
kantanne maahanmuutosta on?

Suomessa on
sopeuduttava
enemmistön
tapoihin ja
kulttuuriin.

Entä mitä mieltä olette aborteista,
naispapeista tai naispiispasta?

Katolisena pidän
näitä erittäin
tuomittavina.

Katolisia on Suomessa alle 1%.
Eikö teidän tulisi sopeutua
enemmistön tapoihin näissä?

Ei enää kysymyksiä
Ahdistus Sanomien
toimittajalta.

<http://ahdistus-b.blogspot.com>

Ahdistus B – Kimmo Laine © 2011-03-05

Luonnollisuuden hyväksyminen vapauttaa elämään

Uskominen niin sanottuun kuoleman jälkeiseen elämään ja jopa ”iankaikkiseen elämään taivaassa” saattaa lohduttaa monia ihmisiä läheisen ihmisen kuolemantapauksen yhteydessä. Toisilla kyseessä on ehkä vain soveliaaksi koettu tapa lohduttaa kanssaihmissä, varsinkin lapsia, todellisen omakohtaisen uskon sijaan. Yhä useammat meistä eivät kuitenkaan tarvitse tuollaista taivasuskoa, tai emme vain kykene uskottelemaan itsellemme tai muille mahdottomana pitämäämme ajatusta.

Oman kuolemansa suhteen suurin osa ihmisistä ei itse asiassa vaikuta käytännössä olevan niin huolissaan ”iäisyydestään” kuin uskonnoissa asiaan liittyväksi väitettyjen kovin kohtalokkaiden seurauksivaikutusten pohjalta voisi olettaa. Kuoleman luonnollisuus jollain lailla ymmärretään ja myönnetään laajasti, vaikka – **Woody Allen**ia lainaten – sen tapahtuessa ehkä haluttaisiinkin olla muualla. Saattohoidon kehittyessä yhä useammat myös haluavat olla läsnä kuolemassaan.

Varsinkin kristinuskoon ja islamiin kuuluva rank-

ka jako kahteen, viimeinen tuomio paratiisiin tai helvettiin, ”pelastukseen” tai ”kadotukseen” usein torjutaan mielestä tai kielletään, mikä onkin terve suhtautuminen noin epäreiluihin opinkappaleisiin. Eihän ole mieltä kuluttaa aikansa ja energiaansa sen päihkäilyyn, ketkä pääsevät taivaaseen ja ketkä helvettiin ties milläkin ehdolla, koska koko kysymyksenasettelu ja ajatusrakennelma on mahdoton. Kannattaa keskittyä elämään.

Ajatus kuoleman jälkeisestä iankaikkisesta elämästä on järjellä ajatellen mahdoton, luonnonvastainen, omahyväinen ja hieman suuruudenhullu kuvitelma, josta lisäksi on ollut ja on huomattavaa haittaa ihmisten elämälle ja koko ihmiskunnan kehitykselle. Tämä kuvitelma suuntaa ihmisten huomiota pois omasta elämästään ja aiheuttaa suoria vahinkoja varsinkin sen pohjalta syntyneiden uskonnollisten oppirakennelmien ja instituutioiden kautta.

USKONTOJEN LUPAUSTEN MAHDOTTOMUUS

Elämänsä rajallisuuden ja mahdollisuuksien ymmärtäminen ja hyväksyminen vapauttaa ihmisen elämään tätä ainutkertaista ja ainutlaatuista elämänsä täysillä, vailla turhia pelkoja ja toiveita. Ihmissuhteiden, ystävyiden, rakkauden, toveruuden ja lähimmäisten merkitys kasvaa, kun ymmärtää elävänsä vain kerran. Samalla se motivoi ohjaamaan yhteiskuntaa jokaisen elämän kunnioittamiseen myös käytännössä niin, että kaikki mahdollinen tehdään ihmisten täyden elämänkaaren turvaamiseksi ja traagisten onnettomuuksien, sairauksien, kärsimyksen ja sotien estämiseksi.

Ihmisten keskuudessa muinoin, kenties surun

ja epätoivon hetkillä syntyneet toiveet ja ajatukset kuoleman voittamisesta ja itsensä ikuistamisesta ovat nykytiedon valossa vailla minkäänlaista tiedollista perustetta ja suhteellisuudentajua. Tähdet ja tähtisumut ovat ajallisia ja rajallisia, mutta minä en!? Nyt tiedämme, että maailmankaikkeutemme, sen miljardeihin galakseihin kuuluu miljardien vuosien saatossa jatkuva liike, aineen kiertokulku. Tähtiä syttyy ja sammuu, atomeista on moneksi. Maakeskeinen maailmankuva katosi, mutta itsekkeistä maailmankuvaa ei turha vaatimattomuus vaivaa.

Uskontojen lupaus iankaikkisesta elämästä tai vaassa lieenee saanut ja saa edelleen kiinnekohtaa omahyväisyydestämme, joka pohjautuu lapsen luonnolliseen psykologiseen kehitysvaiheeseen kuuluvasta kaikkivoipaisuuden tunteesta (omnipotenssi). Äiti, isä ja koko maailma ovat vain minua varten! Kun se usko olosuhteiden pakosta katoaa, korvikkeeksi usein tarjotaan ja omaksutaan vastaava usko. Juuri minulle kaikkivaltias taivaan isä voi antaa ikuisen onnen ja kuolemattomuuden taivaassa, paratiisissa, vaikka maailman kärsimykselle hän ei mahdollakaan mitään.

Biologisesti katsoen luonnollista on elämän jatkuva kiertokulku, jossa jokaisen elollisen olennon, yksilön luonnollisena, tarpeellisena ja välttämättömänä osana on kuolema. Ilman yksilöiden kuolemaa elämä ja sen kehitys tekahtuisivat maan päällä. Ihminen on osa luontoa, myös biologinen olento. Ilman kuolemaamme jälkeläisemme, lastenlastemme lapset eivät pystyisi elämään omaa elämäänsä maan päällä. Ilman kuolemaamme ihmiskunnan kulttuuri, tiede, taide, ajattelu ja yhteiskuntamuodot jäisivät, jähmettyisivät tälle nykyiselle, toistaiseksi vielä turhan vaatimattomalle tasolle.

Toki elämäntyytömyämme elää kuolemamme jälkeen saavutustemme, ihmissuhteidemme ja jälkeläisemme kautta. Jätämme tekojemme ja sanojemme merkkejä maailmaan ja ihmisten mieliin. Joidenkin aikalaistemme aikaansaannoksia ehkä ihaillaan ja muistetaan tuhansienkin vuosien päästä. Ja kehittyvä kulttuuri sisältää itse asiassa aineksia jokaisen, pienimmänkin ihmisen vaikutuksesta. Myös traagiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset voivat antaa sysäyksen yhteiskunnan kehittämisen. Kysymys on siis paljosta muustakin kuin siitä että maa saa aikanaan voimaa ruumistamme tai tuhkastamme

Ajatus kuoleman jälkeisestä persoonallisesta elämästä on luonnoton myös sen vuoksi, että elävä ihminen muuttuu kaiken aikaa kohdusta kuolinvuoteelle. Jokainen päivä tuo jotain uutta. Opimme,

kasvamme, kehitymme, kypsymme – ja taitavatpa jämähtäminen ja taantuminenkin edustaa jatkuvaa muutosta elinkaaressamme. Inhimillisen persoonallisuuden kasvu tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön ja oman fyysisyytemme kanssa. Yksin ei kukaan pysty kasvamaan ihmiseksi. Myös kehomme ja kehoollisuutemme muuttuu joka päivä. Olemme psykofyysisiä persoonia.

Taivaslupausten tai mahdollisten toiveiden suhteen herääkin kysymys, mikä oikein olisi se ihminen, joka saisi tuon luvatus ikuisen elämän. Olisiko se eräänlainen pysäytyskuva jostain hyvästä elämänvaiheestamme vai ihminen kuolinhetkellään at the end? Mikä olisi sen suhde tähän tomumajaamme, ruumiiseemme, jonka kanssa olemme koko ikämme eläneet, jota ilman itse asiassa emme voi elää?

Uskonnoilla on näihin kysymyksiin erilaisia, toinen toistaan kummallisempia tai epämääräisempiä selityksiä. Puhutaan esimerkiksi ideaalisesta taivasruumiista, jonka kaikki raihnaisen tomumajamme säryt, vaivat ja sairaudet ovat parantuneet. Mutta eikö tällöin olekin selvästi kysymys mielikuvitusolenosta eikä enää ihmisestä reaalisena olentona? En minä ainakaan ole minä ilman yhteyttä omaan kehooni ja elinympäristööni. Keho on osa persoonaa.

Voi myös mielikuvatasolla ihmetellä, millaista luvattu paratiisillinen autuus ja nautinto tai helvetillinen vaiva oikein olisikaan ilman tätä omaa fyysistä kehoamme. Miten islamilaiset pyhän sodan marttyyrimiehet nauttivat heille luvatuista neitsyistä, miten kärvennyttyään tulikuumassa pätsissä ilman lihaa ja luuta? Onhan meillä jo nyt mielikuvituksemme.

Ennenaikainen kuolema onnettomuuden tai sairauden vuoksi on aina traagista. Niinpä tuleekin tehdä kaikki voitava niiden minimoimiseksi. Ne eivät ole kohtalon määräämiä tai taivaan isän tahtomia tapauksia, vaan onnettomien olosuhteiden ja myös sattumien satoa. Usko ennalta määräytymisen ja kohtaloon on paitsi ihan väärin myös todella vahingollista, jos se johtaa piittaamattomuuteen omasta ja muiden turvallisuudesta sekä välinpitämättömyyteen ympäröivän yhteiskunnan olosuhteiden korjaamista kohtaan.

Vanhuudessa yhä useammat ihmiset näyttävät hyväksyvän luonnollisen elinkaaren päässä odottavan kuoleman. Sitä ei välttämättä pelätä, ja jotkut suorastaan odottavat sitä. ”Kun pääsis pois”, on monessa suvussa varsin tuttu sanonta, johon ei usein liittynyt tai liity mitään dramatiikkaa tai erityistä masennusta eikä myöskään uskonnollista varmuutta taivaan kodin onnesta.

Toisaalta ihmiset kuitenkin haluavat elää terveinä

ja itsenäiseen elämään toimintakykyisinä mahdollisimman pitkään. Elinkaaremme pitenevät, mikä osoittaa, että arvostamme yhä enemmän juuri tätä ainoaa elämäämme, johon olemme syntyneet. Taivas ja paratiisi eivät tunnu itse asiassa niin kovin houkuttelevilta tämän elävän elämän rinnalla.

USKONTOJEN OPIEN HAITALLISUUS

Kuolemattomuuskuvitelmien varaan on vuosikatojen varrella muodostunut kokonaisia oppirakennelmia ja instituutioita maallisine valtautottuvuuskineen ja elinkeinoineen. Hallitsijat huomasivat itselleen hyödylliseksi suosia alamaistensa maallisten kärsimysten vastapainoksi lupauksia kirkkaamasta kruunusta taivaassa. Elämän ja yhteiskunnan parantamisvaatimuksia on pitkään pidetty vähintäänkin toissijaisina tai jopa synnillisinä ja tuomitavina. Uskontojen ohje on ollut kunnioittaa esivaltaa ja rukoilla

kaikkivaltiaan apua ongelmissa ja, mikäli se ei ole auttanut, lohduttautua lupauksilla paremmasta

kuoleman jälkeen. Näin uskonnolla on siunattu ja epäeettisesti tuettu eriarvoisia yhteiskuntaoloja.

Esimerkkeinä uskonnollisten oppien vahingollisuudesta yksilötasolla ovat kristinuskon ja islamin ahdistavat oppirakennelmat taivaasta ja helvetistä. Ihmisiä on vuosikatoja peloteltu helvetin kauhuilla, aiheettomilla syntisyyöksillä ja tyyllä perisyntiopilla. Näin on aiheutettu turhaa pelkoa, ahdistusta ja henkistä kärsimystä miljoonille. Ja taidetaanpa aiheuttaa edelleen, sillä ”pyhien kirjojen” mukaan edessämme olisi kaksi jyrkästi eroavaa, vastakkaista vaihtoehtoa, joko iankaikkinen onni ja autuus paratiisissa tai ikuinen kärsimys helvetissä. Liian monet yhä ottavat tämän todesta.

Uskonnolliset opit taivaasta ja helvetistä perustuvat äärimäisen epäreiluun mustavalkoiseen joko tai -ajatteluun, dualismiin, joka kieltää elämän tosiasiallisen vivahteikkouden ja monisävyisyyden. Ihminen ei oikeasti ole hyvän ja pahan suhteen ”joko tai” vaan ”sekä että”. Maailmassa on rikkaute-

na sekä sateenkaaren värit että harmaan eri sävyjä! Kristinuskon ja islamin mustavalkoinen oppi on elämän sävyille ja väreille vastakohtainen - riippumatta siitä, katsotaanko sitä kulloinkin tarkoituksemukaiseksi painottaen vai hieman häpeillen peitellä julistuksessa.

Onneksi suurin osa ihmisistä ainakaan Suomessa ei ota uskonoppien lupauksia ja pelotteluja enää täydestä todesta. Esimerkiksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon tutkimuskeskuksen mukaan erittäin suuri osa kirkon jäsenistäkin uskoo muulla tavalla kuin mitä uskontunnustuksessa sanamukaisesti lukee. Uskontunnustusta kuitenkin yhä toistellaan ääneen kirkollisissa toimituksissa ja jumalanpalveluksissa. Taivaspaikan tavoittelijoilta vaaditaan yhä uskoa ainoaan oikeaan oppiin. ”Yksin uskosta”, julisti myös evankelisluterilaisten oppi-isä **Luther**.

Oikeauskoisuusoppi ja dogmaattisuus ovat kuitenkin ihmisen kasvulle ja yhteiskunnalle haitallisia, sillä se ei ole omiaan kehittämään nykymaailmassa tarvittavaa vuorovaikutteisuutta, kriittisyyttä, luovuutta, innovatiivisuutta ja yhteistyökykyä. Uskontojen dogmaattisuus on myös ristiriidassa peruskoulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmien yleisten oppimistavoitteiden kanssa. Silti Suomen peruskouluissa ja lukioissa on yhä tunnustuksen luontoista uskonnon opetusta ja liian moni koulu yhä organisoii oppilaita jumalanpalveluksiin ja hartaushetkiin.

”Yksin uskosta” -oppi on myös äärimmäisen epäreilu, varsinainen epiksen ennätys. Siis murhamiehelle riittää periaatteessa usko johonkin Jeesukseen, uhrista ja hänen omaistensa anteeksiannosta ei tarvitse välittää

tuon taivaallista. Uskovaiset murhamiehet ja roistot pääsevät iankaikkiseen autuuteen, mutta heidän teoistaan kärsineet, uskonsa kaikkivaltiaan hyvyt-

teen menettäneet pannaan pitkään pyttyyn ilman armahdusoikeutta!

Tästä huolimatta uskonnot yrittävät omia ihmisten enemmistön moraalisen ja eettisen käytöksen omaa reviiriinsä, ikään kuin omaksi ansiokseen, vaikka ne ovat inhimilliseen ja yhteiskunnalliseen yhteiselämään liittyviä kulttuurisia saavutuksia.

”Uskonnolla on siunattu ja epäeettisesti tuettu eriarvoisia yhteiskuntaoloja.”

”Minkäänlaiset tilastot eivät osoita, että kirkkoon kuuluvat toimisivat elämässään eettisemmin kuin uskontokuntiin kuulumattomat.”

Minkäänlaiset tilastot eivät osoita, että esimerkiksi kirkkoon kuuluvat toimisivat elämässään käytännössä jotenkin eettisemmin kuin uskontokuntiin kuulumattomat. YK:n peruskirjasta, ihmisoikeuksien julistuksesta, Suomen perustuslaista ja muista laeista löytyvät paljon paremmat eettiset ohjeet toimia oikein kuin Raamatun ja Koraanin usein ristiriitai-

vuosisatojen varrella rikoksiin ihmisyyttä ja ihmiskuntaa kohtaan vähintäänkin osasyllisinä. Näin on valitettavasti yhä tänäkin päivänä. Uskonnoilla luodaan perustaa käsityksille vääräuskoisten pahuudesta, ihmisten dehumanisoinnille sekä luodaan rohkeutta käydä sodassa tai terroritoimissa kohti omaa ja muiden kuolemaa.

sista ja monin kohdin tosi omituisista, jopa rikollisista ohjeista.

Useimpiin ihmisiin on sosiaalisesti kehittynyt luontaista hyvyttä, voisipa sanoa meillä olevan periyhyve. Mikäli hyväntekeväisyyden henkilökohtaisena motiivina on ensisijaisesti taivaspaikan tavoittelussa ansioituminen, sitä ei voitane pitää silti enää yksin hyvyyteen perustuvana pyyteettömänä auttamisena. Toki armeliaisuuteen ja hyväntekeväisyyteen voi sisältyä myös sosiaalista pätemistä. Perinteisen naapuriavun ja yhteistyön vastavuoroisuuteen toki sisältyy ajatus molemmin puoleisesta hyödyistä.

Opilliseen ehdottomuuteen kuuluu usein suvaitsemattomuus. Uskonnulla, oikealla uskolla perustellaan maailmassa yhä väkivaltaa, sotia ja vääräuskoisten vainoa. Uskontokunnat ovat syyllistyneet

Uskonnot ovat myös jarruttaneet tieteiden ja taiteiden kehittymistä suunnattomalla tavalla. Katolinen kirkko sentään 2000-luvun alussa perui oikeusjuttunsa **Galileo Galileitä** vastaan, joitakin satoja vuosia myöhemmin. Eräät fundamentalistiset uskonsuuntaukset käyvät yhäkin sissisotaansa esimerkiksi luonnontieteitä vastaan, eikä kokonaan vailla menestystä. ”Aukkojen jumalaa” tarjoillaan laajemminkin selittämään toistaiseksi tuntematonta.

Ajatuksen ja sanan vapautta niin taiteessa kuin julkisessa keskustelussa rajoitetaan uskonnollisin perustein eri puolilla maailmaa todella huolestuttavalla tavalla. **Salman Rushdie** on joutunut kokemaan vuosikausia henkeään uhattavan. Hollantilainen elokuvaohjaaja **Theo van Gogh** murhattiin hänen nostettuaan julkisen kritiikin kohteeksi uskonnollisesti

perusteltuja ihmisoikeuksien loukkauksia. Kenties joku tuntee halua rangaista myös tämän kirjoittajan sen vuoksi, että tässä artikkelissa suorasanaisesti arvostellaan uskontojen ”pyhiä totuuksia”?

Ihmisten yksilöllistä onnea ja luonnollista sosiaalista elämää kahlitaan yhä ahdasmielisillä, uskonopeista nousevilla käyttäytymis- ja moraalisäännöillä varsinkin seksuaalisuuteen ja parisuhteisiin liittyen. Yhdysvaltojen terveysministeri presidentti **Bill Clintonin** kaudella joutui eroamaan, kun hän tuli julkisuudessa sanoneeksi, että masturbointi on aivan luonnollinen ja hyväksyttävä asia. Suomenkin piispat ovat suhtautuneet masturbointiin ”varovaisen kielteisesti”. Paavi on ristiretkellä syntyvyyden säännöstelyä vastaan. Avoliitot eivät ole Suomen evankelisluterilaisen kirkon opin mukaan hyväksyttäviä, vaikka niiden julkisesta tuomitsemisesta pidättäydytäänkin. Homoseksuaalisuutta ei hyväksytä uskonnoissa.

Kuinka paljon rakkautta ja seksuaalista onnellisuutta onkaan jouduttu ja joudutaan tukahduttamaan eri puolilla maailmaa nimenomaan uskonnollisten oppien ja säännösten vuoksi!

ENKELI- JA KOHTALOUSKON HYÖDYTTÖMYYS

Lapsia ja nuoria pakotetaan käyttämään aikaansa ja oppimiskykyään vanhojen uskonkappaleiden ja dogmien päänttämiseen. Heitä sosiaalistetaan noudattamaan kummallisia rituaaleja, kuten ruumiin ja veren symbolista nauttimista, tai konttilleen laskeutumista monta kertaa päivässä. Joulupukin, tonttujen ja pääsiäisnaitien lisäksi heille kerrotaan myös suojelusenkeistä välillä unohtaen mainita niiden kykyjen rajallisuudesta. Kaikkivaltiaan johdatukseen uskovilta voi kysyä, onko todella heidän jumalansa suunnitelmallista toimintaa, kun Unicefin tietojen mukaan päivittäin yli 20 000 alle 5-vuotiaasta lasta kuolee aliravitsemuksen seurauksena.

Thaimaan Phuketissa joulukuussa 2004 järkyttäneen piispa **Eero Huovisen** lehtilausunnon mukaan jotkut tuhoaaalta henkiin jääneet ”puhuivat enkelten varjeluksesta” En tiedä, miten tämän lohduttaa surmansa saaneiden omaisia. Miksi mainittu suojelus ei koskenut heidän läheisiään? Tasavallan presidentti **Tarja Halosen** kyky lohduttaa suuronnettomuuden uhrien omaisia inhimillisin, koskettavin ja myötäelävin sanoin

ilman uskonnollisia korulauseita oli kriisin hetkellä tärkeämpää kuin piispojen huulille kuivuneet rukoukset. Suruun ja lohdutukseen kansallisella ja yhteisöllisellä tasolla ei välttämättä tarvita uskontoja.

Kuolemantapauksen sattuminen perheessä tai lähipiirissä on erityisen vakava asia lapselle. Viimeistään se saa hänet pohtimaan suhtautumistaan kuolemaan. Asian vakavan luonteen vuoksi ei ole mitään hyvää syytä turvautua joulupukilla jussaamisen tyyppisen ratkaisuun. Lasta lohduttaakseen ei liene paikallaan kertoa vastoin omaa käsitystään ja parempaa tietoa uskontojen lupauksista ikuisesta elämästä paratiisissa. Lapselle voi sen sijaan sanoa esimerkiksi, että mummu ei enää kärsi kivuisista ja vaivoista ja että hän elää muistoissamme.

Surulle on annettava aikaa ja sijaa myös kodissa. Voi käydä yhdessä haudoilla. Joku saattaa lapselle sopivin sanankääntein kertoa, että myös ihmisen kuolema on luonnollinen asia, joka kuuluu elämään ja kohtaa aikanaan jokaista, Toinen saattaa oman käsityksensä mukaan sanoa, että hän tai kukaan ei oikeastaan tiedä mitä kuoleman jälkeen ”rajan takana” on, vaikka siitä onkin monenlaisia käsityksiä. Kukaan ei ole tullut kertomaan.

Kuten eri puolilla maailmaa ilmenevistä kulttuurieroista voimme havaita, lapset sosiaalistuvat suhteellisen helposti toisistaan hyvinkin poikkeaviin tapoihin. Vastuu kasvatuksesta on vanhemmilla, joilla ainakin moniarvoisuutta ja ihmisoikeuksia voimistuvasti kunnioittavassa ympäristössä on mahdollisuuksia myös terveen järjen ja suhteellisuuden tajun käyttöön. Uskonnoista ja dogmeista vapaan ajattelun ja elämäntavan olisi nyt korkea aika tulla ”ulos kaapista”, astua aikaisempaa rohkeammin julkiseen keskusteluun,

USKONTOKRITIIKKI ”ULOS KAAPISTA”

Kristinuskon ja islamin perusopit on siis niiden haittavaikutusten vuoksi tarpeen asettaa aikaisempaa avoimemmin ja voimakkaammin julkisesti kyseenalaisiksi. Se on tarpeen jo pelkästään tasapuolisuuden vuoksi; uskontoa markkinoivat jatkuvasti tuhannet palkkapapit ja uskonnopettajat. Ja yhtä lailla arvostelua ansaitsevat myös monet itämaiset samoin kuin kotikutoiset jälleensyntymis- ja kohtalousskot. Ihminen ja ihmiskunta voivat vaikuttaa teoillaan tulevaisuuteensa. Elomme ja olomme eivät ole ennalta määrättyjä.

”Elomme ja olomme eivät
ole ennalta määrättyjä.”

Jotain voi, pitää ja myös kannattaa tehdä – itse ja yhdessä muiden kanssa.

Myös median on syytä tarkastella itsekriittisesti tähänastista itsensensuuriaan uskontojen käsittelyssä. Uskontojen ongelmia on voitava arvostella ja uskonnotonta ajattelutapaa on voitava tuoda esiin vapaasti. Erityisesti uskontoihin sisältyvät ihmisoi-keuksia ja ajatuksen vapautta kaventavia olennaisia piirteitä on paikallaan saattaa kritiikin kohteeksi aivan samaan tapaan kuin esimerkiksi politiikassa arvostellaan puolueita niin kansalaisten itsensä kuin kilpailevien puolueidenkin taholta. On syytä asettaa kyseenalaiseksi kirkkojen taipumus julistautua eettisyyden edustajiksi unohtaen omahyväisesti uskonnottoman etiikan vaikutus yhteiskunnassa.

Kuoleman luonnollisuuden hyväksyminen ja uskonnottomuus eivät tietenkään yksin vielä takaa kenellekään kaikinpuolista ajattelun vapautta, luovuutta, kriittisyyttä, rationaalisuutta, avoimuutta, vuorovaikutuksellisuutta, empaattisuutta ja eettisyyttä. Kaavoihin kangistunutta ja dogmaattista ajattelua on myös uskontojen ulkopuolella esimerkiksi yhteiskunnallisissa opeissa, ideologioissa, politiikassa ja paikoitellen jopa tieteessä. Tavataanpa tieteuskoakin, vaikka se on tietenkin paradoksi, koska oikea tieteellinen ajattelu on avointa, kriittistä ja kehittyvää.

Ihmiskunnan aikuistuminen ajatuksen vapau-

teen on ollut ja on vastedeskin pitkä kehityskulku. Uskonnollisen ajattelun ja kontrollin kahleista irtautuminen on vielä kesken, mutta silti historiallisesti katsoen suhteellisen lyhyessä ajassa edistynyt merkittävästi. Arvelen, että uskontojen vahva asema vielä näin 2000-luvun alussa tulee kummastuttamaan jälkipolvia.

Huomion ja arvostuksen suuntaaminen tähän ainutlaatuiseen ja ainutkertaiseen elämään on hyvä elämän perusta. Niin voimme suuntautua inhimilliseen vuorovaikutukseen, humanisiin eettisiin arvoihin, vapaaseen, järkipäiseen ajatteluun sekä hyvän elämän ja yhteiskunnan rakentamiseen yhdessä muiden kanssaihminen kanssa. Luonto, liikunta, kulttuuri, taide, ystävyys, rakkaus, erotiikka, tieto ja tie-
de voivat tarjota aineksia inhimilliseen onneen ja myös niin sanottuihin syvähenkisiin kokemuksiin. ■

Esa Ylikoski

Kirjoittaja on filosofian maisteri, joka toimii lehtorina Humanistisessa ammattikorkeakoulussa.

Tämän artikkelin pohjana on ollut kirjoittajan samasta aiheesta julkaistu artikkeli Ylikoski, Esa 2005. Kokonainen elämä, s. 61–75, kirjassa **Liimatainen, Ari** (toim.) 2005. *Sinä kuolet*. Tammi.

Uskonto kuolemassa sukupuuttoon

Tutkijat veikkaavat, että tulevaisuudessa jumalaan tai jumaliin uskovia ihmisiä on maailmassa yhä vähemmän ja lopulta koko uskonto näivetty olemattomiin. Yhdysvalloissa tehty tuore tutkimus osoittaa, että joissain maissa jopa yli puolet väestöstä ei pidä itseään uskonnollisena.

Northwesternin yliopiston tutkijat selvittivät väestökisteritietoihin perustuen ihmisten uskonnollisuutta sadan vuoden ajalta yhdeksässä maassa Suomi mukaan lukien. Muut tutkimuksessa mukana olleet maat olivat Australia, Itävalta, Kanada, Tshekki, Irlanti, Hollanti, Uusi-Seelanti ja Sveitsi. Katolista Irlantia lukuun ottamatta kaikki tutkitut maat olivat enemmän tai vähemmän kehittyneitä maallisia demokratioita.

Tutkijat käyttivät tutkimuksessaan matemaattista mallia, jota on aiemmin menestyksellisesti sovellettu analysoitaessa sosiaalisia ilmiöitä kuten kielivalintoja tai poliittisten puolueiden suhtautumista sotaan ja rauhaan. Perusajatuksena on, että ihmiset valitsevat viiteryhmänsä sen mukaan miten he katsovat hyötyvänsä siitä. Kun kaikki viiteryhmän valintaan vaikuttavat osatekijät kuten taloudelliset, sosiaaliset, poliittiset, moraaliset ja hengelliset tekijät, tutkijat saattoivat mallin avulla määritellä miten väestö jakaantui uskoviin ja ei-uskoviin.

– Se osoittaa, että sosiaaliset ryhmät, joilla on

enemmän jäseniä, houkuttelevat myös muita liittymään ja että sosiaalisella ryhmällä on statusta tai siitä on hyötyä. Esimerkiksi Perussa on suurempaa hyötyä puhua espanjaa kuin kuolevaa quechuania. Samalla tavoin on tietynlaista hyötyä tai statusta kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhteisöön, tutkijaryhmään kuulunut tohtori **Richard Wiener** selvitti Britannian yleisradioyhtiölle BBC:lle maaliskuussa.

USKONNOLLISUUS KATOAMASSA

Tutkimus osoitti, että nykyaikaisissa sekulaarisissa valtioissa yhä suurempi osa ihmisistä ei koe itseään uskonnollisiksi. Esimerkiksi Tshekissä noin 60 prosenttia ei kuulunut mihinkään uskontoryhmään. Hollannissa uskonnottomien osuus oli 40 prosenttia.

Tutkijoiden mukaan suuntaus kohti sekularismia on ollut selvä jo useamman vuosikymmenen ajan. Tutkimusryhmä arvioikin, että vähitellen uskonnot kuolevat kokonaan sukupuuttoon. He eivät kuitenkaan asettaneet aikataulua uskontojen sukupuutolle.

Tutkimus julkistettiin 17. tammikuuta Amerikan Physical Societyn kokouksessa Dallasissa, Yhdysvalloissa.

M.O.

Kainuun vapaa-ajattelijat ennakoivat kirkon ja valtion eroa

Viime vuonna 50-vuotisjuhliiaan viettäneen Kainuun Vapaa-ajattelijoiden vuosikokouksessa ennakoitiin kirkon ja valtion eron väistämättä lähestyvän, kun noin miljoona suomalaista ei enää kuulu kirkkoon.

Kokouksessa puhutti kirkon ahdasmielisyyttä, josta esimerkkinä on ollut kirkon rahoittamien nuorisjärjestöjen kampanja seksuaalivähemmistöjä vastaan. Kokouksessa muistutettiin, että suomalaisilla on vapaasti valittavissa myös elämä ahdasmielisen kirkon

KUVA: AKI RÄISÄNEN

VESA KOIVISTO EDUSTAA YHDESSÄ AKI RÄISÄSEN KANSSA KAINUUN VAPAA-AJATTELIJOITA KESÄLLÄ LAHDESSA PIDETTÄVÄSSÄ LIITTOKOKOUKSESSA.

ulkopuolella.

Uskonnottomien kainuulaisten maakunnallisena etujärjestönä toimivan Kainuun Vapaa-ajattelijat ry:n puheenjohtajaksi valittiin edelleen toimittaja **Aki Räisänen** Kajaanista.

Varapuheenjohtaja on **Onni Ahonpään** ja sihteeritaloudenhoitaja **Seija Halosen**. Johtokuntaan kuuluvat myös **Matti Eerola** ja **Terho Pesola** sekä varajäseninä **Aimo Pulkkinen** ja **Veikko Ruotsalainen**.

Yhdistyksen, jonka liittokokousedustajiksi valittiin **Aki Räisänen** ja **Vesa Koivisto**, toiminnasta saa tietoa esimerkiksi sen facebook-sivulta.

Kainuun Vapaa-ajattelijat kannustaa kirkkoon kuulumattomia vanhempia huolehtimaan, että heidän lapsensa peruskouluun ilmoittauduttaessa sijoitetaan uskonnon sijaan elämäkatsomustiedon opetukseen ja, ettei lapsille anneta uskontokasvatusta päivähoidossa tai iltapäiväkerhoissa.

Yhdistys kannustaa elämäkatsomustiedon valineita opiskelijoita stipendillä, jonka viime syksynä sai **Lotta Tulima** Kajaanin lukiosta. Kainuun Vapaa-ajattelijat ylläpitää talkoilla omaa uskonnottomien hautausmaata Kajaanin Paltaniemellä. ■

AR

Maailmankansalaisen moraalista

SEMINAARIILEISÖÄ KEMIN KULTTUURIKESKUKSESSA
KUVA: PERTTI PERINNIVA

Kemin Vapaa-ajattelijat järjestivät yhdessä Humanistien, Työväenopiston ja KSL:n kanssa luentotilaisuuden ”Haasteena maailmankansalaisen moraali” Kemin kulttuurikeskuksessa 7. huhtikuuta.. Aiheesta alustivat filosofit **Voitto Kuosmanen** ja **Toivo Salonen**.

Liikkeelle lähdettiin **J.V. Snellmanin** ajatuksista ”Kansallisvaltio on vain katoava hetki maailmanhistorian kehityksessä” ja edettiin **Marcus Aureliuksen** pohdintoihin ”Kaupunkini ja isänmaani on Rooma sikäli kuin olen Antonius, mutta sikäli kun olen ihminen, se on maailma.”

Illan teemana oli miksi maailmankansalaisuus? Tälle todettiin ensimmäisenä vaatimuksena se, että olisimme ihmisiä. Toisena vaatimuksena esitettiin se,

että kykenisimme selviytymään ja elämään muuttuvassa maailmassa.

Alustajat selvittivät kosmopoliittista maailmaa: Antiikin kosmopolitismia ja historiallisia suuntauksia hajanaisista valtioista kansallisvaltioihin (1700-luvulta lähtien), kansallisvaltioiden ja kansallistunnon voimistumista (1800-luvulta lähtien), kansallisvaltioiden ohentumista ylikansallisten organisaatioiden vahvistuessa (1950-) ja kanallisvaltioiden lakkautumista (2000-luvulla)

Aikakausien erojen aihepiirin käsittelyn jälkeen pohdittiin maailmankansalaiseksi kasvamisen jännitteitä 2010 – luvulla. Kysymys identiteetistä ja tietoisuudesta: kuka minä olen? mihin minä kuulun? mitä tietoa valitsen ja hyväksyn kuvaani maailmasta? miksi vallitsee hämmennys?

Lopuksi pohdittiin ”planetaarisen” ja ”natio-

nalistisen” tietoisuutta, taloudellista versus sosiaalista ajattelua. Ilmaan jäi kysymys, milloin edetään Reilun meiningin selviytymisstrategiaan ja maailmankansalaisuuteen?

Todettiin, että maailmanlaajuisen yhteisön jäsenyys vaatii kohtelevaan jokaista ihmistä kumppanina ja kansalaisena. Haasteena on milloin saavutamme yleisellä tasolla ajattelussamme saman kuin antiikin kreikkalainen filosofi **Demokritos**, joka on todennut, että sivistyneen ihmisen kotimaa on koko maailma.

Humanismiin kuuluu suvaitsevaisuus, inhimillisyyys, tietoa siitä mikä on ihmiselle parasta, mitä pystyy itse toteuttamaan. Arvoista löytyy viime kädessä ratkaisut mikä on humanismia. Kriittisyyttä tulee vaalia.

Ajattelkaamme globaalisti, toimikaamme paikallisesti. ■

Liiton edustajat puolueiden puheilla

Vapaa-ajattelijain liiton hallitusohjelmanpoliittiset tavoitteet (julkaistu VA 1/2011) on luovutettu puolueille. Liiton johdon nimeämä valtuuskunta, johon kuuluivat **Esa Ylikoski** ja **Tapio Kortesaari**, kiersivät nykyisten eduskuntapuolueiden puoluetoimistot yhden päivän aikana 22. helmikuuta.

Vapaa-ajattelijain edustajat otti useimmiten vastaan puolueen poliittinen sihteeri, ja heidän kanssaan käytiin lyhyet keskustelut hyvässä hengessä. Kokoomuksen kanssa tapaaminen ei järjestynyt kyseiselle päivälle, ja myös RKP:lle tavoitteet jätettiin info-tiskille.

Puolueet valmistautuvat eduskuntavaalien jälkeisiin hallitusohjelmaneuvotteluihin. Monet etujärjestöt ja muut tahot ovat esittäneet omia tavoitteitaan tulevalle eduskunta- ja hallituskaudelle. ■

E.Y.

Uusia toimihenkilöitä Helsinkiin

Helsingin vapaa-ajattelijain hallitus on valinnut yhdistyksen varapuheenjohtajaksi **Esa Ylikosken**, sihteeriksi **Jaakko Moisio** ja taloudenhoitajaksi **Marja Vinnin**.

Ylikoski hoitaa puheenjohtajan tehtäviä kevätkaudella, kun puheenjohtaja **Tarja Koivumäki** on perhesyistä estynyt tehtävän hoitamisesta. Yhdistyksen tarkoituksena on julkaista ilmaisjakelulehti ensi syksyn alussa. ■

E.Y.

Turun Vapaa-ajattelijat nuorensi hallitusta

Turun Vapaa-ajattelijat valitsi syyskokouksessaan 24.11.2010 puheenjohtajana jatkamaan **Mikko Mäkisen**, joka vuonna 2010 oli ensimmäistä vuotiaan yhdistyksen puheenjohtajana. Muu hallitus uudistui ja nuoreni selvästi, kun siihen valittiin varsinaisiksi jäseniksi entisistä vain Mikko Mäkitalo ja **Vesa Niemi** ja uusina **Elina Kokkonen**, **Antti Ellonen** ja **Ville Huhta**.

Koko hallitus on nyt alle 40-vuotiaita, vain varajäsen **Jouni Kokkonen** on jonkin verran iäkkäämpi. Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan taloudenhoitajana jatkamaan Vesa Niemen ja sihteerinä Mikko Mäkitalon, varapuheenjohtajaksi tuli Antti Ellonen. ■

Mikko Mäkitalo

Piirretään pyhää!

Mikä on pyhää? Kuka sen määrittää? Onko sinun pyhäsi oltava minun pyhäni?

Turun Vapaa-ajattelijat järjestää Piirrä Pyhä -kilpailun, joka koettelee sananvapautta ja linkittyy myös kansainväliseen Piirrä Muhammed -päivään. Piirrä Pyhä -kilpailu toteutetaan pääasiassa internetin Facebookissa, johon perustetaan Piirrä Pyhä -niminen Facebook-ryhmä. Se avataan kaikille avoimeksi 16.5., mistä kilpailu jatkuu 19.6. asti. Kilpailuajan alkupäiviin sijoit-

tuu näin Piirrä Muhammed -päivä, joka on 20.5. Piirrätkö oman pyhäsi vai jonkun toisen on oma valintasi. Kilpailuun on mahdollista osallistua myös Facebookin ulkopuolella, kuvia otetaan vastaan sähköpostilla (makimik@hotmail.com) ja paperilakin, kaikki kuvat liitetään kilpailuajan kuluessa Facebook-sivuille. Paras piirros palkitaan sananvapausaiheisella palkinnolla. ■

Mikko Mäkitalo

TAPAHTUMAT

HELSINGIN YLIOPISTON VAPAA-AJATTELIJAYHDISTYS PROMETHEUS RY

kuukausittaiset illanistujaiset, klo 19 Helsingin Kampissa, seuraavina päivinä: ma 9.5., ma 6.6. ja ma 22.8.

Yhdistys järjestää perinteisen kesäpäivänvieton (säävaraas) Helsingin Suomenlinnassa la 2.7.2011 iltapäivällä

Tarkempia tietoja: prometheus@vapaa-ajattelijat.fi

LÄNSI-UUDENMAAN ATEISTIT RY

järjestää keskusteluillan 25.toukokuuta 2011 klo 17, Espoon torin tiloissa.

Tarkempia tietoja: lansi-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

Kirja hyvästä Jeesuksesta ja kelmistä Kristuksesta

Philip Pullman

The Good Man Jesus and the Scoundrel Christ

Vastapaino, 2010.

Marketta Ollikainen

Brittikirjailija **Philip Pullman** sai 1990-luvun lopulla Britannian anglikaanisen kirkon vihat niskoilleen julkaistessaan palkitun nuortenkirjasarjans *Universumin tomu*, jossa hän kävi sotaa taivasten valtakuntaa vastaan, voitti sen ja avasi siten tien vapaalle tahdolle ja ajattelun vapaudelle. Kolmiosainen *Universumin tomu* on nuorten fantasiasarja, mutta se voidaan hyvin nähdä myös Pullmanin kritiikkinä julmin keinoin toisinajattelijoita tuhoavaa uskonnollista fundamentalismia vastaan.

Pulmannin tuorein kirja *The Good Man Jesus and the Scoundrel Christ* herätti sekin pahennusta anglikaanisen kirkon taholta jo ennen kirjan julkaisemista viime vuoden keväällä. Tämä ei ole mikään ihme, sillä Pullman on tarttunut kirjassaan yhteen kristinuskon pyhimmistä hahmoista, itse Jeesukseen ja kirjoittanut tämä elämäkerran uusiksi.

Pullman on itse todennut, että kertomukset Jeesuksen elämästä ovat viime kädessä tarinoita, joiden todenperäisyyttä ei voida mitenkään todentaa, ja jotka kumpuavat samoista lähteistä kuin mistä tarinat yleensä syntyvät. Miksi siis jokin muukin tarina ei voisi olla yhtä tosi, Pullman arvelee.

Kirja noudattaa melko orjallisesti Uuteen testamenttiin kirjattuja tapahtumia, paitsi yhdessä kohdin. Maria synnytti yhden sijaan kaksoset, joista toinen sai nimekseen Jeesus ja toinen Kristus. Jeesuksesta kasvoi iloinen velikulta, kun heikompi kaksosista, Kristus pysyi sairaalloisena ja vetäytyi taka-alalle, josta hän junaili vahvemman veljensä tekemät ”ihmeet”.

Itse asiassa juuri Kristus oli se, joka uskoi olevansa ennustusten ilmoittama messias, mutta hänellä

ei ollut kykyä ja karismaa täyttää tehtävää, ja tyytyi siksi kirjoittamaan tapahtumat ylös jälkipolville luettavaksi. Kristus halusi, että juutalaisten ennustukset jumalan pojan syntymästä ja messiaasta toteutuisivat Jeesuksessa kirjaimellisesti. Siksi hän päätti avittaa tapahtumia, niin että ne vastasivat odotuksia, ja samalla myös hän itse tulisi osaksi tarinaa. Lopussa kun Jeesus on jo kuollut ja kuopattu, hän ottaa veljensä hahmon Emmauksen tiellä, ja tapaa Jeesuksen opetuslapsia, jotka eivät koskaan olleet kuulleetkaan tällä olevan kaksoisveljeä.

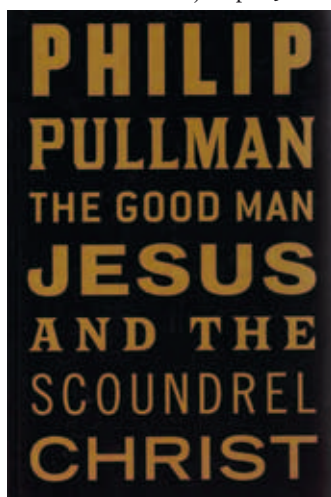
Kirjan lopussa Kristus päättää kirjoittaa veljensä elämäntarinan, vaikka tunteeikin tunnontuskia tämän pettämisestä, niin kuin se ennustusten mukaan olisi voinut tapahtua, eikä suinkaan niin kuin se tapahtui.

Pullmanin uskontokritiikin kärki on selvästi suunnattu kristillistä kirkkoa vastaan, ei niinkään ihmisten uskomuksiin. Kirkko, joka haluaa olla ihmisten moraalinvartija ja eettisten arvojen tukipilari, on Pullmanin mukaan korruptoitunut ja kaksinaismoralisti. Hän on vii-

tannut muun muassa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön kirkon piirissä, ja siihen, miten kristillinen kirkko on yrittänyt peitellä tai vähätellä sitä.

Kirja hyvästä Jeesuksesta ja kelmistä Kristuksesta on mielenkiintoinen lukukokemus varsinkin niille, joille Uuden testamentin tapahtumat ovat tuttuja. Mutta vaikka ei tapahtumia entuudestaan tuntisikaan, Pullman loistavana tarinankertojana tarjoaa miellyttävän lukuelämyksen.

Uskontokriittisestä näkökulmasta Pullmanin tarina kristinuskon alkuperästä tuntuu paljon todellisemmalta kuin konsanaan raamatun tarjoama. ■

Forssan Vapaa-ajattelijat ry.

Juha Toivonen
Tölönkaari 4 A 8
30420 Forssa
puh. 044 592 0210
forssa@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI9243272020042580

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry.

Neljäs linja 1
00530 Helsinki
puh. 040 540 8280 (Tarja Koivumäki)
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki/>
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi

**Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys
Prometheus ry.**

Janne Vainio
Vedenottamontie 12 E 38
00980 Helsinki
puh. 050 365 6808
prometheus@vapaa-ajattelijat.fi

Joensuun seudun Vapaa-ajattelijat ry.

Ari Sulopuisto
Karhuntie 27
80230 Joensuu
puh. 040 5713 989
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/joensuu/>
joensuu@vapaa-ajattelijat.fi
Tili IBAN FI5947853020020795,
SWIFT/BIC HELSFIHH

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry.

Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24
87300 Kajaani
puh. 050 5948 501
<http://www.facebook.com/pages/Kainuun-Vapaa-ajattelijat/106053492764842>
kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry.

Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8
03600 Karkkila
puh. iltaisin (09) 225 5930, päivisin 040 0225 570
(Erkki Hohenthal)
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi

Kemin Vapaa-ajattelijat ry.

Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5

94700 Kemi
puh. 040 5572 215
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/kemi>
kemi@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI4180001800810070

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry.

Anita Törn
Vesikansantie 1131
77240 Halkokumpu
<http://ks.vapaa-ajattelijat.fi/>
ks@vapaa-ajattelijat.fi

Keski-Uudenmaan Vapaa-ajattelijat ry.

(Entinen nimi: Järvenpään vapaa-ajattelijat ry)
Lasse Pylkki
Hakalantie 40
04380 Tuusula
puh. 050 5715 795
<http://keski-uusimaa.vapaa-ajattelijat.fi/>
keski-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

Kotkan Vapaa-ajattelijat ry.

Karjalantie 2-4
48600 Kotka
puh. (05) 2186 047
tai 044 0183 966 (Anneli Laakkonen)
kotka@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI0551720220125158

Kouvolan Vapaa-ajattelijat ry.

(Entinen nimi Pohjois-Kymen vapaa-ajattelijat ry)
Heljä Pekkalin
Killingintie 4 B 19
45700 Kuusankoski
puh. 040 7044 638
kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

Lahden Vapaa-ajattelijat ry.

Saimaankatu 3-5 B 34
15140 Lahti
puh. (03) 7827 408
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lahti/>
lahti@vapaa-ajattelijat.fi

Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijat ry.

Olavi Korhonen
Korkearannantie 3 F
54530 Luumäki
puh. 050 0556 010
<http://lpr.vapaa-ajattelijat.fi/>
lappeenranta@vapaa-ajattelijat.fi

Luoteis-Lapin Vapaa-ajattelijat ry.

Reijo Raappana
Raappanantie 7
95830 Vaattojärvi
puh. 044 2714 466
luoteis-lappi@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI8556435720027896

Länsi-uudenmaan Ateistit ry.

c/o Moisa
Vellamonkatu 4
08100 Lohja
<http://www.dlc.fi/~etkirja/uusimaa.htm>
lansi-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

Nokian Vapaa-ajattelijat ry.

Sirkka Salonen
Hoppulankatu 5
37120 Nokia
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia/>
nokia@vapaa-ajattelijat.fi

Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry.

Jouko Saksio
Jalohaukantie 1 E 41
90250 Oulu
puh. 040 5360 345
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu/>
oulu@vapaa-ajattelijat.fi

Porvoon seudun Vapaa-ajattelijat ry.

Aimo Törmänen
Tarmolankatu 24 C 23
06100 Porvoo
puh. 040 7481 022
porvoo@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI3711245000479830

Raision Vapaa-ajattelijat ry.

Niko Saarinen
Ankkurikylänkatu 2 D 40
20240 Turku
puh. 040 5384 820
raisio@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI0343092120097460

Rovaniemen Vapaa-ajattelijat ry.

Saara Hartzell
Ounasvaarantie 1 as. 2
96400 Rovaniemi
puh. 050 5004 660
rovaniemi@vapaa-ajattelijat.fi

Satakunnan Vapaa-ajattelijat ry.

Arvid Saarinen
Yrjönkatu 11 A 7
28100 Pori
puh. 040 0833 210
<http://satakunta.vapaa-ajattelijat.fi/>
satakunta@vapaa-ajattelijat.fi
Tili IBAN FI9512693000624815,
SWIFT/BIC NDEAFIHH

Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry.

Erkki K. Virtanen
erkkikv@gmail.com
<http://seinajoki.vapaa-ajattelijat.fi>
Tili FI1512923000101328

Tampereen Vapaa-ajattelijat ry.

Yliopistonkatu 58 B
33100 Tampere
puh. 045 1303 837
<http://tampere.vapaa-ajattelijat.fi/>
tampere@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI6257318210000418

Turun Vapaa-ajattelijat ry.

Mikko Mäkinen
Mittarinkatu 2 as 1
20100 Turku
puh. 044 2090 445
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>
<http://turunvaparit.blogspot.com/>
turku@vapaa-ajattelijat.fi
Tili FI7655424040026375

Vapaa-ajattelijain Liiton Vuoksenlaakson yhdistys ry.

Hannes Koivumäki
puh. 050 5557 793
vuoksenlaakso@vapaa-ajattelijat.fi

Varkauden Vapaa-ajattelijat ry.

Taisto Kaukonen
Toritorppa
Petroskoinkatu 18
78200 Varkaus
puh. (017) 5527 277
varkaus@vapaa-ajattelijat.fi

Vapaa-ajattelijain liitto ry – Fritänkarnas förbund rf

VARAPUHEENJOHTAJA

Robert Brotherus

045 114 5602

robert@iki.fi

PÄÄSIHTEERI

Eino Huotari

044 081 6543

eino.huotari@kolumbus.fi

LIITTOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA

Olavi Korhonen

0500 556 010

olavi.korhonen@pp.inet.fi

TOIMISTO

Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

0440 715 601

val@vapaa-ajattelijat.fi

KOTISIVU

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

PANKKIYHTEYS

Sampo 800014-85180

(Lahjoitus- ja testamenttitali sama.)

Vapaa Ajattelijaja

66. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Robert Brotherus

045 114 5602

robert@iki.fi

Toimitussihteeri

Marketta Ollikainen

marketta.ollikainen@kolumbus.fi

Taitto

Tampereen seudun Työllistämisyhdistys

Etappi ry / Mediapaja

Mikko Kalliomäki

Janne Uotila

050 431 0077, mediapaja@etappi.info

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto / Toimisto

Neljäs linja 1

00530 Helsinki

0440 715 601

val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu: 235€

Puoli sivua: 135€

1/8 sivua 50€

Tilaushinta

25 € /vuosi

Kuusi numeroa vuodessa.

Painopaikka

Kirjapaino Uusimaa

Painos

3200 kpl

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

Kesäkuussa 2011

Lehteen tuleva aineisto tulee toimittaa

toimitussihteerille 1.6. mennessä.

Vapaa Ajattelijaja on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta lehden toimituksen ja julkaisijan näkemystä.

Liittokokous Lahdessa

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY:N XXIV VARSINAINEN LIITTOKOKOUS PIDETÄÄN 9. – 10. HEINÄKUUTA 2011 LAHDESSA HOTELLI SCANDICISSA, OSOITE VESIJÄRVENKATU 1 ALKAEN ENSIN MAINITTUNA PÄIVÄNÄ KELLO 13.00.

EDUSTAJIEN VALTAKIRJOJEN TARKASTUS
ALKAA SAMASSA PAIKASSA SAMANA PÄIVÄNÄ KELLO 11.00.

JÄSENYHDISTYKSIÄ KEHOTETAAN LÄHETTÄMÄÄN LIITTOKOKOUSESITYKSENSÄ LIITON TOIMISTOON MAHDOLLISIMMAN PIAN, JOTTA LIITTOHALLITUS EHTII NE KÄSITELLÄ KOKOUKSESSAAN 14. TOUKOKUUTA JA LÄHETTÄÄ NIISTÄ LAUSUNTONSÄ 5. KESÄKUUTA MENNESSÄ.

KOKOUKSESSA KÄSITELLÄÄN SÄÄNTÖJEN MÄÄRÄÄMÄT ASIAT, SEKÄ
MAHDOLLISESTI ESITETTÄVÄT SÄÄNTÖMUUTOKSET.

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY:N LIITTOHALLITUS

Lähetätkää minulle lisätietoja
(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Tilaan Vapaa Ajattelijä -lehden

☐

Haluan liittyä jäseneksi
(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Valitse jäsenyhdistyksesi edelliseltä aukeamalta:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAIKKA _____

SÄHKÖPOSTI _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI